

การวิเคราะห์กระบวนการทำงานของสรรพสิริกับงานข่าวโทรทัศน์

ในการศึกษาการทำงานของสรรพสิริในองค์กรสื่อสารมวลชนนั้น เพื่อให้เห็นถึงปัจจัยต่างๆ ในการสร้างสรรค์ให้สรรพสิริ เป็นผู้ทำงานในองค์กรสื่อสารมวลชนด้านข่าวโทรทัศน์ และสรรพสิริได้สร้างสรรค์การทำงานข่าวโทรทัศน์ในลักษณะต่างๆ ในองค์กรสื่อสารมวลชน จะแบ่งการวิเคราะห์ออกเป็น 2 ระยะคือ

1. ปัจจัยในการเข้าสู่งานข่าวโทรทัศน์ของสรรพสิริ
2. การทำงานด้านข่าวโทรทัศน์ของสรรพสิริในสถานภาพต่างๆ ระหว่าง 3 ช่วงคือ
 - 2.1 การทำงานเป็นหัวหน้าฝ่ายข่าวและการประกาศบริษัทไทยโทรทัศน์ ในฐานะองค์กรสื่อสารมวลชนของรัฐระหว่างปี พ.ศ.2498 -พ.ศ. 2500
 - 2.2 การทำงานเป็นหัวหน้าฝ่ายข่าวโทรทัศน์ บริษัท บางกอก เอ็นเทอร์เทนเมนท์ ในฐานะองค์กรสื่อสารมวลชนของเอกชน ระหว่างปี พ.ศ.2512-พ.ศ.2514
 - 2.3 การทำงานเป็นผู้จัดการบริษัทไทยโทรทัศน์ ในฐานะองค์กรสื่อสารมวลชนของรัฐ ระหว่างปี พ.ศ.2518 - พ.ศ.2519

สรรพสิริ วิรยศิริ ได้เข้าไปมีบทบาทเกี่ยวข้องกับการทำข่าว เริ่มตั้งแต่เรียบเรียงข่าววิทยุจากการรับฟังข่าวของสำนักข่าวต่างชาติ ในฐานะลูกจ้างทำหน้าที่พนักงานข่าวต่างประเทศ กรมโฆษณาการ จนได้รับการบรรจุเป็นข้าราชการ ต่อมาได้ทำหน้าที่หัวหน้าแผนกสื่อข่าววิทยุของกรมโฆษณาการ และในที่สุดได้เข้าไปเริ่มการทำข่าวโทรทัศน์ยุคเริ่มต้นของการมีโทรทัศน์ไทย โดยทำหน้าที่หัวหน้าฝ่ายข่าวและการประกาศ และหัวหน้าฝ่ายช่างภาพ ของบริษัทไทยโทรทัศน์ จำกัด ต่อมาได้ทำหน้าที่ หัวหน้าฝ่ายข่าวโทรทัศน์ของสถานีโทรทัศน์ช่อง 3 ของบริษัท บางกอกเอ็นเตอร์เทนเมนท์ และในบั้นปลายได้ทำหน้าที่ผู้บริหารบริษัท ไทยโทรทัศน์ จำกัด ก่อนยุติชีวิตของการทำหน้าที่ผู้บริหารงานข่าวโทรทัศน์ หลังเหตุการณ์ 6 ตุลาคม 2519

1. ปัจจัยในการเข้าสู่งานข่าวโทรทัศน์ของสรรพสิริ

การศึกษาในลักษณะที่เรียกว่าบันทึกประวัติชีวิตบุคคล(Life History) นำมาศึกษาชีวิตของสรรพสิริ วิรยศิริ ในการเข้าสู่วิชาชีพสื่อสารมวลชนโดยเฉพาะการทำข่าวโทรทัศน์ เพื่อสร้างความเข้าใจต่อสถานการณ์และเหตุการณ์ต่างๆ ที่เป็นประสบการณ์ โดยความสำคัญจะอยู่ที่ปัจจัยทางด้านสิ่งแวดล้อมที่มีความสำคัญต่อเหตุการณ์ต่างๆ ซึ่งมีความเป็นมาและมีพัฒนาการตลอดเวลา การศึกษาด้วยวิธีนี้นักมานุษยวิทยา เช่น เรดลิน มาเคลบวม หลุยส์ โทมัส แลงเนตและแฟรงก์ ได้ศึกษาตามที่สรุปไว้ในบทที่ 2 มีอยู่ 4 แนวทางคือ

- 1.แนวทางบันทึกประวัติชีวิตบุคคลใช้บุคคลเดียว เพื่อสะท้อนวัฒนธรรมของกลุ่มคนนั้นๆ
- 2.การนำข้อมูลจากบันทึกประวัติชีวิตมาใช้เป็นแนวทางในการสร้างแนวคิด เพื่ออธิบายปรากฏการณ์ การเปลี่ยนแปลงทางสังคม และวัฒนธรรมที่เกิดขึ้นในสังคมหนึ่ง
- 3.แนวทางนำบันทึกประวัติชีวิตบุคคลมาใช้ เพื่อเน้นความสำคัญของโฉมหน้าและจุดเด่นของวัฒนธรรมต่างๆ
- 4.ใช้เป็นแนวทางเพื่อแสดงให้เห็นถึงพฤติกรรมเบี่ยงเบนในสังคม

แนวทางที่เหมาะสมต่อการศึกษาสรรพสิริในลักษณะขั้นต้น ได้พิจารณานำแนวทางที่ 2 ซึ่งเป็นการนำข้อมูล จากการศึกษาบันทึกประวัติชีวิตของบุคคล เช่น สรรพสิริ มาใช้เป็นแนวทางในการสร้างแนวคิด เพื่ออธิบายปรากฏการณ์ การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสารมวลชนในสังคมไทย ในแต่ละช่วงชีวิตของการเข้าสู่งานข่าวโทรทัศน์ของสรรพสิริ

การเข้าสู่วิชาชีพสื่อสารมวลชน ในด้านข่าวโทรทัศน์สรรพสิริ มีรากฐานสำคัญ 3 ประการ และรากฐานนี้ได้พัฒนาการเป็นทั้งส่วนผลักดันและการสนับสนุนให้สรรพสิริพัฒนางานการทำงานข่าวโทรทัศน์ในระยะต่อไป โดยประกอบด้วย

- 1.บุคลิกภาพ ซึ่งหากพิจารณาปัจจัยแวดล้อมต่างๆแล้ว จะเห็นได้ว่า บุคลิกภาพโดดเด่นของสรรพสิริ วิรยศิริ ในแก่นักสื่อสารมวลชน อันเป็นพื้นฐานประกอบด้วยกัน 3 ประการคือ
 - (ก) บุคลิกภาพในการเป็นผู้แสวงหาข่าวสาร
 - (ข)บุคลิกภาพในการเป็นผู้ให้ข่าวสาร
 - (ค)บุคลิกภาพอันเป็นองค์ประกอบพื้นฐานในการเป็นผู้สื่อข่าว

2. ทักษะพื้นฐานของการทำงานข่าวโทรทัศน์ ต้องมีทักษะพื้นฐาน 4 ประการ

(ก) ทักษะภาษาอังกฤษ

(ข) ทักษะภาษาไทย

(ค) ทักษะทางการถ่ายภาพและการใช้ภาพสื่อความหมาย

(ง) ทักษะทางด้านข่าวสาร

3. ความมุ่งมั่นในการเป็นผู้สื่อข่าวโทรทัศน์ หมายถึงการตั้งเป้าหมายหรือความใฝ่ฝันในชีวิตที่อยากจะเป็นผู้สื่อข่าวโทรทัศน์

รากฐานต่างๆดังกล่าว เกิดขึ้นจากสิ่งต่างๆที่สรรพศิริเรียกว่า “เบ้าหลอมของชีวิต” ที่แวดล้อมตั้งแต่วัยเด็ก จนถึงการเข้าศึกษาในสถาบันต่างๆ จนกระทั่งได้เริ่มทำงานในกรมโฆษณาการ ปัจจุบันเหล่านี้ไม่เพียงแต่จะทำให้สรรพศิริ ได้ก้าวเข้าสู่เส้นทางของการเป็นนักสื่อสารมวลชนด้านข่าวโทรทัศน์เท่านั้น แต่ยังสามารถสร้างทักษะที่เป็นประโยชน์ ต่อการทำงานสื่อสารมวลชนในแขนงอื่น เช่น การใช้เสียง การกล้าแสดงออก เป็นต้น จนกระทั่งสรรพศิริได้ก้าวสู่การทำงานข่าวโทรทัศน์ในเวลาต่อมา โดยหลายทักษะเป็นพื้นฐานและพัฒนาไปสู่การสร้างทักษะใหม่ในการทำงานข่าวโทรทัศน์ เช่น ทักษะในการใช้ภาษาไทย นำไปสู่ทักษะในการเขียนข่าวหรือสารคดี และทักษะในการใช้เสียง ทักษะทางด้านข่าวสารไปสู่ทักษะในการทำข่าว ทักษะทางด้านภาพ ไปสู่ทักษะในการถ่ายภาพข่าว และทักษะในการติดต่อข่าวโทรทัศน์

1. บุคลิกภาพ

(ก) บุคลิกภาพในการเป็นผู้แสวงหาข่าวสาร

การเข้าทำงานสื่อสารมวลชนด้านข่าวของสรรพศิริ ได้เกิดจากความต้องการแสวงหาข่าวสารหรือเรื่องราวต่างๆด้วยตนเอง อันเป็นคุณลักษณะอย่างหนึ่งของผู้ที่ทำงานข่าว ซึ่งมีรากฐานสำคัญจากปัจจัยแวดล้อม ประสบการณ์ การหล่อหลอม การได้เห็นตัวอย่าง และการเรียนรู้ด้วยตนเอง อันเป็นลักษณะประจำตัวของสรรพศิริ ปัจจัยต่างๆ เหล่านี้มีจุดเริ่มต้นตั้งแต่วัยเด็ก และมีพัฒนาการตลอดมา

จากการสนใจในสิ่งแวดล้อมรอบตัว ทำให้สรรพศิริมีนิสัยชอบค้นคว้าและศึกษา โดยเริ่มมาตั้งแต่สรรพศิริยังอยู่ในวัยเด็ก ดังเช่น อนงค์นาฎ พี่สาวของสรรพศิริได้กล่าวไว้

“มินิสัยไม่เหมือนอื่น ชอบอ่านหนังสือ หนังสือทุกประเภท อ่านทุกชนิดหมด”(อนงค์นาฏ วิจารณ์, สัมภาษณ์, 25 ธันวาคม 2540) เช่นเดียวกับบิดา พระยามหาอำมาตย์ฯที่สนใจในความรู้ทุกแขนง ถึงกับมีห้องสมุดที่มีหนังสือมากมายให้ค้นคว้า ซึ่งแสดงให้เห็นถึงปัจจัยหนึ่งที่ได้เปรียบของ สรรพศิริที่มีห้องสมุดให้ค้นคว้า แทนที่ความสนใจค้นคว้านี้จะดับมอดไปเพราะขาดโอกาส

โดยเฉพาะในวัยเด็ก ในระยะที่ประดิษฐกรรมใหม่จากต่างประเทศได้เข้ามามากมาย เริ่มตั้งให้ความสนใจและหลงใหลในเครื่องยนต์กลไกของรถยนต์ ซึ่งถือเป็นประดิษฐกรรมใหม่ ได้ดึงดูดให้สรรพศิริได้พัฒนาภาษาอังกฤษ ทำให้สรรพศิริได้ใช้ภาษาอังกฤษในการค้นคว้า เพิ่มพูนความรู้“ตอนอายุ 6 ขวบเข้าประถม1 เข้าเรียน โรงเรียนมัธยมเทพศิรินทร์ เป็นปีที่พ่อเกษียณราชการ พ่อทำธุรกิจส่งรถยนต์จากเมืองนอกเข้ามาในประเทศจากอังกฤษ ยุโรป ผมก็คลุกคลี อยู่กับรถ”(สรรพศิริ วิจารณ์, สัมภาษณ์, 3 ธันวาคม 2540) นอกจากนี้สรรพศิริยังให้ความสนใจ ในเครื่องเสียง นาฬิกา กล้องถ่ายรูป หรือแม้กระทั่ง หัวจักรรถไฟที่นำเข้ามาจากต่างประเทศ ซึ่งเป็น กิจการที่เกิดขึ้นในสมัยรัชกาลที่ 5 ซึ่งเป็นการปลูกฝังทั้งความสนใจและทักษะด้านเทคนิคสมัย ใหม่ไปในตัว

เมื่อความรู้ในเรื่องภาษาอังกฤษดีขึ้น สรรพศิริก็ชอบที่จะฟังวิทยุคลื่นสั้นที่ส่งจาก ต่างประเทศ “ผมชอบฟังวิทยุต่างประเทศ เป็นความรู้อีกแบบหนึ่งที่เป็นนอกระบบ รู้จากข่าววิทยุ และนำความรู้นั้น ไปค้นคว้าต่อ”(สรรพศิริ วิจารณ์, สัมภาษณ์, 25 มิถุนายน 2540)

นอกจากนี้จากการคลุกคลีกับนักหนังสือพิมพ์และนักประพันธ์หลายคน ที่อาศัยอยู่ใน “บ้านยศเส” บ้านบิดาของสรรพศิริ เช่น กุหลาบ สายประดิษฐ์ โชติ แพร่พันธุ์ สด กุรมะ โรหิต และ มาลัย ชูพินิจ ก็เป็นปัจจัยแวดล้อมสำคัญประการหนึ่ง การที่ได้คลุกคลีพูดคุยกับบรรดานักคิด เหล่านั้น โดยเฉพาะมาลัย ชูพินิจ นักประพันธ์และนักหนังสือพิมพ์ที่สรรพศิริสนิทเหมือนญาติ การพูดคุยและ ได้คลุกคลีกับบรรดานักคิดต่างๆเหล่านี้ เปรียบเสมือนการแสวงหาความรู้ทางอ้อม ให้แก่ตนเองโดยได้ซึมซับประสบการณ์ต่างๆของบุคคลเหล่านั้น ไปด้วย

นอกจากประสบการณ์ทางอ้อม ที่ได้รับจากบรรดานักหนังสือพิมพ์ สรรพศิริยังได้รับ ประสบการณ์โดยตรง จากการติดตามครุมาลัย ไปในที่ต่างๆ ได้เห็นการทำงานของการทำงานเป็น นักสื่อสารมวลชน บางครั้งครุมาลัยได้พาสรรพศิริไปทำงานด้วย เช่น ไปชมการแข่งขันชกมวย ที่มาลัยเป็นผู้ขึ้นชอ และจะต้องนำไปเขียนเป็นรายงานข่าวลงในหนังสือพิมพ์ จากการคลุกคลีกับ มาลัย ชูพินิจ ทำให้สรรพศิริได้ซึมซับรูปแบบด้านงานเขียน งานประพันธ์ การพากย์กีฬามวย รวมทั้งอุดมการณ์ อันเปรียบเสมือนการ ได้ฝึกงานก่อนที่จะทำงานสื่อสารมวลชนในระยะต่อไป

การแสวงหาความรู้ด้วยตนเองนั้นนำไปสู่ ความสนใจในการที่จะเข้าไปทำหน้าที่ สื่อสารมวลชน นั้นหมายถึงการเข้าไปยืนในแถวหน้า ในบรรดากลุ่มคนต่างๆที่ทำหน้าที่เป็น “ผู้แสวงหาข่าวสาร” และ “ผู้ส่งสาร” แทนที่จะคอยรับข่าวสารจากผู้อื่น ดังคำกล่าวของสรรพสิริ ที่ว่า “หลังจากเป็นตัวตั้งตัวตืดคนหนึ่ง ทางฝ่าย ม.ธ.ก.จัดการเดินขบวนเรียกร้องดินแดนคืนร่วมกับ จุฬาฯ ในวันที่ 8 ตุลาคมปีนั้นแล้ว(พ.ศ.2483-ผู้วิจัย) ผมก็เกิดความคิดที่สมัครไปทำหน้าที่เป็น ผู้สื่อข่าวสงครามขึ้นมาทันที เพราะข่าวคราวจากแนวหน้า ที่ได้รับฟังทางวิทยุของกรมโฆษณาการ นั้น ผมลงความเห็นว่ามันยังไม่สนใจ ยังไม่มีการเจาะลึกกระอ่างแจ้งเท่าที่ผมต้องการรู้” (สรรพสิริ วิจารณ์, 2537: 12)

จนกระทั่งเกิดการสู้รบกรณีพิพาทอินโดจีนระหว่างไทยกับฝรั่งเศส สรรพสิริได้ใช้ ในความพยายามที่จะไปทำหน้าที่เป็นผู้สื่อข่าวสงคราม ด้วยการแสวงหาข่าวสาร. “ตอนที่ฉันรณ พยายามจะเข้าทำงานเป็นคนข่าวสงครามให้ได้นั้น ผมติดตามทุกข่าวต่างประเทศที่ปรากฏ บนหน้าหนังสือพิมพ์ และทางวิทยุกระจายเสียง และทุกสารคดีเรื่องราวที่เกี่ยวกับข่าวเหล่านั้น” (สรรพสิริ วิจารณ์, 2537: 25)

จุดเริ่มต้นของการเข้าไปทำงานสื่อสารมวลชนอันดับแรกคือความต้องการแสวงหาข่าว สารด้วยตนเอง แม้ว่าจะไม่ได้เป็นผู้สื่อข่าวสงคราม ตามที่ตั้งใจไว้ แต่ทำให้สรรพสิริไปสมัครเข้า ทำงานเป็นลูกจ้างในแผนกรับฟังข่าวต่างประเทศ ของกรมโฆษณาการ ซึ่งเป็นหน่วยงานเดียวใน ขณะนั้นที่รับข่าวสารจากทั่วโลก

(ข) บุคลิกภาพในการเป็นผู้ให้ข่าวสาร

บุคลิกภาพในฐานะ “ผู้แสวงหาข่าวสาร” เพียงฐานะเดียว ยังไม่เพียงพอ ที่จะทำให้สรรพ สิริได้เข้าไปใช้ชีวิตเป็นนักสื่อสารมวลชน เพราะนักสื่อสารมวลชนต้องมีอีกด้านหนึ่งของเหรียญ คือ ความปรารถนาที่ต้องการถ่ายทอดความรู้เรื่องราวข่าวสารต่างๆ ที่ตนได้รับนั้น ไปสู่ผู้คนอื่นๆ หรือสาธารณชนด้วย ซึ่งสรรพสิริก็มีคุณสมบัติดังกล่าว เริ่มตั้งแต่วัยเด็ก เมื่อสรรพสิริได้สนใจ เรื่องราวของรถยนต์ จากการ ได้คฤกษณ์และใกล้ชิดกับรถยนต์ เนื่องจากบิดาเป็นผู้ส่งรถยนต์จาก ยุโรปเข้ามาบุกเบิกจำหน่ายในประเทศ

สรรพสิริให้ความสนใจอย่างยิ่งต่อรถยนต์กลไกและลักษณะการใช้งาน ได้ศึกษา หาความรู้ด้วยตนเอง จนมีความรู้ลึกซึ้งอยากถ่ายทอดความรู้ที่ตนเองมีอยู่นั้นแก่นักคนอื่น ๆ ในยุคที่

รถยนต์ยังเป็นประดิษฐกรรมใหม่ในสายตาของคนไทย ประจักษ์พยานก็คือ สรรพสิริได้ร่วมกับพี่ชายแต่งหนังสือ คู่มือนักรถยนต์ ตั้งแต่อยู่ในวัยรุ่น เพื่อให้คนไทยได้รู้จักเครื่องยนต์และรถยนต์ที่ได้สร้างความศิวิไลซ์ให้กับสังคมไทย

อย่างไรก็ตามปัจจัยนี้ได้พัฒนามากขึ้นเมื่อสรรพสิริได้เข้าไปทำงานในกรมโฆษณาการ ได้นำข่าวสารที่คนรู้เป็นคนแรกเพื่อให้คนอื่น ๆ ได้รับรู้ นั่นเป็นสิ่งที่ภาคภูมิใจอย่างยิ่งของสรรพสิริ ดังเช่น ที่สรรพสิริได้กล่าวถึงการที่ตนได้ทราบข่าวการเกิดและจุดจบของสงครามโลกครั้งที่ 2 เป็นคนแรก “ผมภูมิใจที่ได้เป็นคนข่าว เป็นคนแรกที่ได้แหกปากตะโกนก้องกรมโฆษณาการเมื่อวันที่ 7 ธันวาคม 2484 ว่า “ญี่ปุ่นส่งเรือบินไปถล่มเพิร์ลฮาร์เบอร์” หรือเมื่อวันที่ 6 สิงหาคม 2488 ก็ได้ตะโกนถล่มกรมอีกครั้งว่า “เมืองฮิโรชิมาถูกถล่มด้วยระเบิดมหาประลัยที่ไม่มีใครเคยรู้จักชื่ออะตอมมิคบอมบ์แหกทั้งเมือง”(สรรพสิริ วิจารณ์, 2537: 6)

(ค) บุคลิกภาพอันองค์ประกอบพื้นฐานของการเป็นผู้สื่อข่าว

นับจากวัยเด็กสรรพสิริมีบุคลิกภาพที่เอื้ออำนวยต่อการที่จะทำหน้าที่สื่อข่าวมวลชนหลายประการ ในแต่ละช่วงชีวิต การได้เข้าไปอยู่ในสภาพแวดล้อมที่แตกต่างกัน ยิ่งแสดงให้เห็นถึงบุคลิกภาพของสรรพสิริ ที่มีความเป็นนักสื่อข่าวมวลชนในลักษณะต่างๆ ครูณี หิรัญรักษ์(2532) ระบุว่า ผู้สื่อข่าวควรมีคุณสมบัติ ซึ่งเป็นความสามารถที่เกิดจากตัวเอง ซึ่งจะช่วยให้เสริมในการทำงานข่าวโทรทัศน์คุณสมบัติ ซึ่งหากพิจารณาจากสรรพสิริแล้วจะเห็นว่า มีบุคลิกภาพดังนี้

(ก) การชอบรู้จักคน

นิสัยอย่างหนึ่งของสรรพสิริที่เอื้ออำนวยกับการเป็นนักสื่อข่าวมวลชนคือ การชอบรู้จักคน ดังเช่น สรรพสิริได้กล่าวถึงในช่วงที่อยู่โรงเรียนมัธยมเทพศิรินทร์ อันเป็นเข้าหลอมที่สอง “รู้จักเพื่อนร่วมชั้น ค่อนข้างเฮฮา เทะเละ ชอบรู้จักกับคน สัมผัสกับคน ค่อนข้างมีเพื่อนมาก” (สรรพสิริ วิจารณ์ สัมภาษณ์ 11 มีนาคม 2541) จนกระทั่งเข้าศึกษาในมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ สรรพสิริก็ยังคงเป็นบุคคลที่ชอบรู้จักคน “ผมได้เป็นนายกสมาคมนักศึกษาเก่าคณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์คนแรกทั้งที่ผมเรียนไม่จบ เนื่องจากผมเรียนมาตั้งแต่ตั้งคณะบัญชี เขาเรียกผม มิสเตอร์ ป๊อปปูล่า”(สรรพสิริ วิจารณ์, สัมภาษณ์, 11 มีนาคม 2541)

(ข) นิสัยกล้าแสดงออก

นอกจากนิสัยชอบรู้จักคน แล้วนิสัยกล้าแสดงออกก็เป็นลักษณะที่โดดเด่นของสรรพสิริ สรรพสิริกล่าวถึงสมัยที่เป็นนักเรียนโรงเรียนมัธยมเทพศิรินทร์ “ผมเป็นคนค่อนข้างกล้าแสดงออก

ผมกล้าพูด ครูชอบใจ”(สรรพสิริ วิรยศิริ, สัมภาษณ์, 11 มีนาคม 2541) การกล้าแสดงออก และกล้าพูดในที่ชุมชน ก็ได้แสดงออกอย่างชัดเจนมากขึ้น เมื่อได้เข้าเป็นนักศึกษาคณะบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ โดยสรรพสิริได้ริเริ่มจัดและร่วมในการได้วาทีเป็นภาษาอังกฤษ เป็นครั้งแรกในมหาวิทยาลัย นอกจากนี้ด้วยนิสัยกล้าแสดงออก ในระหว่างศึกษาในมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ สรรพสิริยังเป็นบุคคลหนึ่งที่เป็นตัวตั้งตัวตี ในการเดินขบวนเรียกร้องดินแดนคืนจากอินโดจีนฝรั่งเศส

(ค) ความสนใจในข่าวสาร

ในบรรดาพนักงานแปลข่าวของแผนกรับฟังข่าวต่างประเทศหลายคนได้เปลี่ยนสายการทำงานเมื่อเติบโตขึ้น แต่สำหรับกรณีของสรรพสิริแล้ว จะเห็นได้ว่า แตกต่างไปจากคนอื่นๆ ที่กล่าวมาแล้วคือ การที่สรรพสิริเป็นผู้หนึ่งที่ยังคงก้าวต่อไปในงานสื่อสารมวลชนโดยเฉพาะทางด้านข่าว ในขณะที่พนักงานรับฟังข่าวสารผู้อื่น อาจจะก้าวไปทำงานในสายงานอื่น เป็นเพราะความเป็นปัจเจกบุคคลของสรรพสิริ สรรพสิริได้มีพัฒนาการของบุคลิกภาพ ที่เอื้ออำนวยต่อการทำงานในสื่อมวลชน เช่น ความสนใจในข่าวสารการแข่งขันการทำงาน ความคล่องแคล่วว่องไว ความมุ่งมั่นในการทำงาน การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข่าวสาร เหนืออื่นใดคือความมุ่งมั่นของสรรพสิริ ที่ต้องการใช้ชีวิตอยู่ในครรลองของการทำงานข่าวต่อไป

(ง) ขอบการแข่งขันในการทำงาน

ด้วยบุคลิกภาพของตนเอง เช่น ที่ได้จากการทำงานด้วยความรับผิดชอบ ทำให้สรรพสิริได้เรียนรู้เรื่องการแข่งขัน อันเป็นธรรมชาติของสื่อที่ต้องแข่งขันกับตัวเองและแข่งขันกับสื่อประเภทเดียวกัน และสื่อต่างประเทศ จากการทำงานแข่งกับเพื่อนร่วมงาน ที่ชื่อว่าอารี อิทธิเกษม ซึ่งมีความสามารถในภาษาอังกฤษและภาษาฝรั่งเศส“สำหรับอารีนั้นผมยกให้สองนิ้วเลย เพราะ... แกล่นใช้ทั้งสองภาษาช่วยกัน รายงานการรับฟังของพ่ออารี จึงต้องดีและยาวเหยียดกว่าของใครๆ เป็นธรรมดาผมจึงถือว่าอารี อิทธิเกษมเป็นทั้งเพื่อนคู่หูและคู่แข่งที่จะต้องเอาชนะให้ได้ในผลงาน” (สรรพสิริ วิรยศิริ, 2537: 38)

การแข่งขันในการทำงานของสรรพสิริ นำไปสู่การพัฒนาทักษะ โดยเฉพาะการจดบันทึกด้วยความรวดเร็ว “ในบรรดาคนฟังข่าวไม่ว่าจะเป็นภาษาไหนที่ไม่ได้จดชอร์ตแฮนด์ซักคนนั้น อารีเป็นคนทีจดข่าวได้เร็วที่สุด ใหม่ๆที่ใช้ “ลองแฮนด์” แถมจดเป็นภาษาฝรั่งเศสเสียอีก ผมจึงต้องพัฒนาวิธีจดข่าวขึ้นมาให้พอทาบรัศมีพ่ออารีได้ โดยใช้วิธีจดเป็น “แกงโค” เรื่องราวของข่าวต่างประเทศสมัยสงครามมักจะซ้ำๆซากๆอยู่ทุกวัน ...ผมจึงคิดวิธีจดข่าวโดยขีดเส้นซิกๆยักๆ เป็นแกงโค แกร์ก็สองแกร์ก็รู้เรื่องทันที” (สรรพสิริ วิรยศิริ, 2537: 38)

(จ) มีใจรักในวิชาชีพสื่อมวลชน

เมื่อสรรพศิริได้เข้าทำงานเป็นพนักงานรับฟังข่าวต่างประเทศในกรมโฆษณาการนั้น บรรดากลุ่มคนที่เข้ามาทำหน้าที่พนักงานข่าวต่างประเทศของกรมโฆษณาการ ได้ใช้ความรู้และทักษะที่ได้เป็นพื้นฐาน ในการเปลี่ยนสายงานและมีความก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่การงาน “คนหนุ่มๆ เป็นอันมากที่ฝากชื่อเสียงไว้ไม่น้อยในหลายวงการในเวลาต่อมา อย่างเช่น “รัตนศรีเพ็ญ” ในฉายาว่า “ไอ้เซ้” ที่นักร้องสื่อพิมพ์รุ่นเก๋ก็ก๊อ ไม่มีใคร ไม่รู้จัก “วิทย์ ต้นดิยะกุล” ที่ภายหลังได้เป็น “ท่านอธิบดี” ตั้งหลายกรมในกระทรวงการคลัง หรือ “สุเมธ ศิริมงคล” ที่ไปเป็นใหญ่ในกระทรวงการต่างประเทศ แต่ที่ใหญ่กว่าเพื่อนเห็นจะเป็นคนที่ตอนฟังข่าวภาษาไทย ชื่อว่า “อรุณ โอปรศคัม” แต่เปลี่ยนเป็น “อรุณ ภาณุพงศ์” ตอนได้ดิบได้ดี เป็นถึงรัฐมนตรี อยู่ตั้งหลายกระทรวง” (สรรพศิริ วิรัชศิริ, 2537: 23)

แต่การที่สรรพศิริยังคงเดินทางต่อไปในเส้นทางสายสื่อมวลชน ก็เพราะด้วยความมีใจรักในการทำงานข่าวสารและถือได้ว่า งานข่าว คือชีวิตในการทำงาน

มานเดิลบาวม (Mandelbaum, 1973 : 122) ได้ชี้ว่า กระบวนการต่างๆของการปรับตัวทั้งภายในตัวบุคคลแต่ละบุคคล และระหว่างบุคคลนั้น ความจริงแล้วเป็นกระบวนการที่สืบทอดมาจากประสบการณ์ชีวิต ปฏิกริยาได้ตอบสนองส่วนบุคคล ที่ได้รับการสะสมมาเป็นเวลานาน ต่อแบบแผนต่างๆ ทางวัฒนธรรม สิ่งเหล่านี้คือ ดัชชีหรือเครื่องชีวิตที่สำคัญว่า บุคคลหนึ่ง ๆ จะมีการเจริญเติบโตในลักษณะใดในสังคมและวัฒนธรรมหนึ่ง สรรพศิริได้ก้าวเข้ามาเป็นนักสื่อสารมวลชนคนหนึ่ง โดยเกิดจากปัจจัยแวดล้อมที่ได้หล่อหลอมตั้งแต่วัยเด็ก และสรรพศิริเองก็มีการแสดงออกในคุณสมบัติอันเป็นพื้นฐานจำเป็น ต่อการเป็นนักสื่อสารมวลชนหลายประการ ปัจจัยเหล่านั้นได้เอื้อประโยชน์ ต่อวิถีชีวิตของการทำหน้าที่สื่อสารมวลชนทางด้านข่าวโทรทัศน์ในระยะต่อมา

2. ทักษะ

การศึกษาสรรพศิริในการเข้าสู่สถานภาพงานสื่อสารมวลชน ได้ใช้แนวคิดเรื่อง การศึกษามานุษยวิทยาชีวิตบุคคล (Life History) เพื่อแสดงให้เห็นว่า ปัจจัยทางด้านสิ่งแวดล้อมมีความสำคัญต่อเหตุการณ์ต่างๆ ในชีวิตของบุคคลนั้น รวมทั้งความเป็นมาหรือพัฒนาการของปัจจัยเหล่านั้นด้วย(Agar,1980)

ทั้งนี้ข้อมูลจากบันทึกประวัติชีวิตบุคคลได้นำมาใช้เพื่ออธิบายการเปลี่ยนแปลงทางสังคม โดยเฉพาะการเข้าสู่สถานภาพงานสื่อสารมวลชน โดยอาศัยทักษะ ซึ่งได้สร้างให้เกิด“โอกาส” ในเข้ามาทำงานสื่อสารมวลชนและได้พัฒนาทักษะขั้นต่อไป

การก้าวเข้าสู่งานสื่อสารมวลชนของผู้ทำงานวิชาชีพสื่อสารมวลชน ในระยะก่อนมีกิจการโทรทัศน์ในปี 2498 นั้น ไม่มีสถาบันการศึกษาที่ให้การศึกษาด้านสื่อสารมวลชนโดยตรง แต่ได้อาศัยการพัฒนาทักษะความสามารถของแต่ละบุคคล และโอกาสในการได้เข้าไปทำงานในหน่วยงานที่มีศักยภาพ ในการพัฒนาทักษะให้เพิ่มพูนขึ้น การสร้างบุคคลเพื่อรองรับงานสื่อสารมวลชนในยุครัฐบาลจอมพล ป.พิบูลสงคราม โดยเฉพาะในช่วงตอนต้นสงครามโลกครั้งที่ 2 ซึ่งประเทศไทยมีสื่อสารมวลชน 2 ประเภทคือ หนังสือพิมพ์ ซึ่งเป็นสถาบันที่เป็นเอกชน และวิทยุกระจายเสียงที่กำลังเริ่มพัฒนาในหน่วยงานของรัฐ ซึ่งที่เป็นหลักในเวลานั้นคือ กรมโฆษณาการ

สรรพสิริได้เข้าทำงานในกรมโฆษณาการในเดือนเมษายน พ.ศ.2484 ในสมัยที่มีจอมพล ป.พิบูลสงครามเป็นนายกรัฐมนตรี เมื่อสรรพสิริเริ่มทำงานนั้น กรมโฆษณาการมีอายุได้ 8 ปี โดยได้ถือกำเนิดเมื่อวันที่ 3 พฤษภาคม พ.ศ.2476 ก่อนที่จะครบรอบ 1ปีของการเปลี่ยนแปลงการปกครองของคณะราษฎร โดยมีฐานะเป็นเพียงกองการโฆษณาขึ้นตรงต่อคณะรัฐมนตรี เพื่อทำหน้าที่ในการประชาสัมพันธ์ของรัฐ

หน่วยงานที่สรรพสิริเข้าไปทำงานเป็นหน่วยงานใหม่ ซึ่งอาจจะเรียกว่า เป็นหน่วยงานที่ทันสมัยในยุคนั้นก็ว่าได้ คือ“แผนกรับฟังข่าวต่างประเทศ”หรือที่สรรพสิริเรียกว่า “มอนิเตอร์ชิงเซอร์วิส” ด้วยการริเริ่มของนายไพโรจน์ ชัยนาม รักษาการหัวหน้ากองเผยแพร่ความรู้ และผู้ช่วยอธิบดีกรมโฆษณาการ ผู้สังเกตเห็นความจำเป็น ในการมีหน่วยงานที่จะต้องรับฟังข่าวสารจากวิทยุต่างประเทศ และนำเสนอข่าวสาร โดยผ่านระบบการกรองข่าว เรียบเรียงเป็นภาษาไทย ต่อจอมพล ป. พิบูลสงคราม นายกรัฐมนตรีและบุคคลสำคัญในรัฐบาล รวมทั้งส่วนหนึ่งนำออกอากาศทางวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย

“โอกาส”ของการเข้าทำงานในงานสื่อสารมวลชนเกิดขึ้นในวัย 20 ปีของสรรพสิริ เมื่อเข้าไปเป็นพนักงานแปลข่าวต่างประเทศ แผนกรับฟังข่าวต่างประเทศ กองเผยแพร่ความรู้ กรมโฆษณาการ ในวันที่ 14 เมษายน พ.ศ.2484 เกิดขึ้นจากการแนะนำของเพื่อนนักศึกษาในขณะที่เป็นนักศึกษาวิชากฎหมายของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์และการเมือง ในขณะนั้นสื่อมวลชนมี

เพียงหนังสือพิมพ์ซึ่งเป็นของเอกชน และวิทยุซึ่งเป็นของรัฐทั้งสิ้น ในสถานการณ์ขณะนั้นได้เกิดสงครามโลกครั้งที่สองขึ้นแล้วประมาณ 2 ปีในทวีปยุโรป

คนหนุ่มสาวที่มีการศึกษา รู้ภาษาต่างประเทศนับสิบคนถูกระดมมาเพื่อทำหน้าที่นี้ โดยมีสถานภาพเป็นลูกจ้าง เนื่องจากเป็นงานเร่งด่วนเฉพาะกิจ บางคนเป็นผู้มีเชื้อสายจากประเทศเพื่อนบ้าน ซึ่งมีความเข้าใจในภาษาของตนก็ได้ถูกระดมมารับฟังข่าวสารนั้นด้วย ในการสรรหาคคนมาทำงานนั้น โอกาสของสตรีได้ขึ้นอยู่กับการอยู่ในกลุ่มที่มีการใช้ภาษาอังกฤษคล่องแคล่วอยู่แล้ว ประกอบกับนายไฟโรจน์ ชัยนามซึ่งเป็นอาจารย์สอนกฎหมาย เป็นผู้ช่วยอธิบดีกรมโฆษณาการ และรักษาการผู้อำนวยการกองเผยแพร่ความรู้ ก็เป็นอาจารย์ของสตรีระหว่างศึกษากฎหมาย โดยการเข้าทำงานนั้นแม้จะไม่ได้สอบ แต่โอกาสที่จะเข้าไปทำงานนั้นก็ขึ้นอยู่กับการที่สตรีมีอยู่

การก้าวเข้าสู่วิชาชีพสื่อมวลชนในยุคนั้น จึงมีทางเลือก 2 ทางคือ รัฐหรือเอกชน ในส่วนงานเอกชนนั้น สตรีได้สัมผัสบางส่วนจากการทำงานเป็นหัวหน้าแผนกสื่อข่าว ของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย กรมประชาสัมพันธ์ ซึ่งสตรีได้เข้าไปเขียนคอลัมน์เกี่ยวกับข่าวต่างประเทศในหนังสือพิมพ์ อย่างไรก็ตามเมื่อคำนึงความสนใจในเรื่องของโทรทัศน์ของสตรีแล้ว สตรียังคงทำงานในภาครัฐต่อไป ซึ่งจะมีโอกาสได้เข้าไปเกี่ยวข้องกับโทรทัศน์ หรือโทรภาพมากกว่าเอกชน ซึ่งไม่มีศักยภาพเพียงพอที่จะมีโทรทัศน์ไว้ในมือ ซึ่งในการทำงานสื่อสารมวลชนในยุคนั้น การเรียนรู้งานก็จะเริ่มต้นจากการทำงานในชีวิตจริง ภายใต้ทักษะความสามารถแต่ละคนที่มีเป็นทุนเดิม และจากการทำงานก็ได้เพิ่มเติมทักษะใหม่ที่พัฒนาขึ้นไป ทักษะที่สำคัญของสตรีคือ ความรู้ในด้านภาษาอังกฤษ และทักษะการใช้ภาษาไทย ซึ่งทักษะทางด้านการใช้ภาษานั้นเป็นพื้นฐานสำคัญของการทำงานสื่อสารมวลชน

(ก) ทักษะด้านภาษาอังกฤษ

กล่าวได้ว่า ทักษะในด้านภาษาอังกฤษของสตรี ได้เื้ออำนวยการจากช่วงชีวิตในวัยต่างๆ ไปสู่การยึดอาชีพสื่อสารมวลชน ทักษะด้านภาษาอังกฤษของสตรี เริ่มจากความสนใจใคร่รู้ของตนเอง เป็นการเรียนอย่างมีเป้าหมายแน่นอนไม่ใช่เรียนเพื่อเรียน แต่เรียนไปอ่านหนังสือที่สนใจไปด้วย โดยเริ่มต้นเรียนภาษาอังกฤษด้วยตนเองในวัยเพียง 6 ปีเพื่อแสวงหาความรู้ความเข้าใจเครื่องยนต์กลไกของรถยนต์ ที่เป็นธุรกิจของบิดา “ผมเริ่มอ่านภาษาอังกฤษออกโดย เริ่มอ่านหนังสืออี้ออร์ด”(สตรี วิรัชศิริ, สัมภาษณ์, 3 ธันวาคม 2540)

นอกจากนี้ความสนใจในภาษาอังกฤษยังมาจากบุคคลที่ใกล้ชิดกับสรรพสิริมากที่สุดก็คือ พี่สาว นางอนงค์นาฎ ซึ่งก็เป็นผู้ใฝ่รู้และเรียนรู้ภาษาอังกฤษด้วยตนเอง เช่นเดียวกับบิดา พระยามหาอำมาตยาธิบดีฯ นางอนงค์นาฎได้กล่าวไว้ว่า“เรื่องภาษาอังกฤษ คุณพ่อเก่งมาก เรียนด้วยตนเอง “ (อนงค์นาฎ วิรัชศิริ, สัมภาษณ์, 25 ธันวาคม 2540) นอกจากนี้บุคคลในครอบครัวอีกคนหนึ่ง ที่มีความสามารถทางด้านภาษาอังกฤษคือ พี่ชายคนโตของสรรพสิริ ทวีศักดิ์ วิรัชศิริ ก็เป็นครูภาษาอังกฤษด้วย “ สำหรับการสอนภาษาอังกฤษภาคค่ำนั้นก็มีครูหลายคน ซึ่งนอกจาก มาลัย ชูพินิจแล้ว ยังมีกุหลาบ สายประดิษฐ์, นายทวีศักดิ์ วิรัชศิริ... เป็นต้น” (สุธิรา สุขนิยม, 2532: 27) บรรยากาศที่แวดล้อม แบบอย่างของการศึกษาภาษาอังกฤษด้วยตนเอง ทำให้สรรพสิริสนใจในการเรียนรู้ไม่เฉพาะภาษาอังกฤษ แม้แต่ความรู้ในเรื่องต่างๆสรรพสิริก็พยายามศึกษาด้วยตนเอง

ความสามารถทางด้านภาษาอังกฤษของสรรพสิริ เป็นพื้นฐานให้ผลการเรียนดีนำไปสู่ การได้รับทุนเล่าเรียนหลวงในระหว่างการศึกษาในระดับมัธยมที่โรงเรียนเทพศิรินทร์ และเป็นพื้นฐานของการศึกษาระดับอุดมศึกษา ที่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ในขณะบัญชี จนถึงกับริเริ่มการทำ กิจกรรม ได้ว่าที่ด้วยภาษาอังกฤษ ซึ่งมีขึ้นเป็นครั้งแรกในมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ทักษะภาษาอังกฤษได้ช่วยให้สรรพสิริ ได้โอกาสทำงานเป็นพนักงานรับฟังวิทยุ ต่างประเทศ เพื่อแปลข่าวสาร ในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 “เพื่อนนักศึกษาที่แตกฉาน ภาษาฝรั่งเศสที่ ผมชักชวนมาร่วมชมรม(ชมรมได้ว่าที่ภาษาอังกฤษ-ผู้วิจัย)นั้น มีคุณมณีพันธ์ จารุตุล กับคุณอารี อิทธิเกษม รวมอยู่ด้วย ทั้งสองท่านจึงมีโอกาสดังแต่นั้นว่า ถึงแม้จะไม่ได้ผ่านโรงเรียนฝรั่งอย่างทั้งคู่ ผมก็รู้ภาษาฝรั่งเศสพอพูดพืดพอไฟได้รู้เรื่อง แถมนยังแตกฉานการอ่านและแปลขนาดพอจำขี้อปากฝรั่ง มาแต่งตำรารถยนต์ขายได้เล่มเบ้อเรอ ตั้งแต่อายุยังไม่ถึง 18 เสียด้วยซ้ำ ดังนั้นพออาจารย์ไพโรจน์ ชัยนาม ปรารถนาให้ช่วยเหลือเด็กใหม่ๆ ไปช่วยงานข่าวต่างประเทศสักสองสามคน คนหนึ่งที่ได้รับการทาบทามจึงเป็นผม” (สรรพสิริ วิรัชศิริ, 2537: 16)

ในการทำงานภาษาอังกฤษยังเป็นสะพานเชื่อม ไปสู่การรับรู้เรื่องราวข่าวสารทั่วโลก สร้างความเข้าใจในงานข่าวที่ถ่ายทอดผ่านสำนักข่าวต่างประเทศหลายแห่งของโลก มีส่วนช่วยเสริมอุดมการณ์ โดยเฉพาะในเรื่องความรักชาติ การอุทิศตนและความกล้าหาญของผู้เฝ้าในต่างแดนต่างๆของโลก ภาษาอังกฤษที่อยู่ในขั้น “ใช้ได้” ยังเป็นสะพานเชื่อม ในการไปศึกษาทางด้านช่างภาพที่ นครนิวยอร์ก สหรัฐอเมริกา และเป็นสะพานเชื่อมไปสู่ การสอบเข้าไปทำงานใน

สถานีวิทยุเสียงแห่งอเมริกาหรือ วีไอเอ ทำให้สรรพสิริเรียนรู้การทำข่าวระดับสากล และ ได้เห็นความก้าวหน้าของสื่อสารมวลชนในระดับสากล ในดินแดนที่ได้ชื่อว่า มีความเป็นประชาธิปไตยมากที่สุดแห่งหนึ่งในโลก และการสังคมนับประสพการณ์เหล่านี้ เป็นพื้นฐานนำไปสู่การบุกเบิกและบริหารงานข่าวโทรทัศน์ในยุครุ่งอรุณของทีวีไทย

สำหรับในยุคปัจจุบันทักษะด้านภาษาอังกฤษ ได้กลายเป็นสิ่งจำเป็นพื้นฐาน ในการพัฒนางานของผู้ทำงานสื่อสารมวลชน ด้วยสถานภาพปัจจุบัน ความเจริญทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ทำให้โลกกลายเป็นประชาคมเดียวกัน กระแสข่าวจากทั่วโลกเป็นกระแสเสรี สะพานเชื่อมโยงข่าวสารทั้งหมดเข้าด้วยกัน คือการใช้ภาษาเดียวกัน ซึ่งก็คือ ภาษาอังกฤษ การมีทักษะด้านภาษาอังกฤษ จึงเป็นทักษะที่จำเป็นของนักสื่อสารมวลชนในยุคปัจจุบัน

(ข) ทักษะในการใช้ภาษาไทย

ปัจจัยทางด้านภาษาอังกฤษ ไม่ได้เป็นสะพานที่ทอดยาวให้สรรพสิริก้าวเข้าสู่วงการสื่อสารมวลชน ได้อย่างสะดวกแต่เพียงอย่างเดียว แต่ทักษะในการใช้ภาษาไทย ก็มีส่วนเสริม ผู้ที่จะทำงานด้านสื่อสารมวลชนได้เป็นอย่างดีนั้นจะต้องมีความสามารถในการใช้ภาษาสื่อความหมายให้กับผู้อ่าน ผู้ฟังหรือผู้ชม สรรพสิริก็เช่นเดียวกัน สรรพสิริได้ให้ความสนใจในงานการประพันธ์ของนักประพันธ์ ที่ถูกกักอยู่ในบ้านขศศ แต่นักประพันธ์ที่สรรพสิริให้ความสนใจมากที่สุด ก็คือ มาลัย ชูพินิจ ผู้ที่มีผลงานด้านการประพันธ์อย่างน่าอัศจรรย์ ทั้งปริมาณและคุณภาพ จนยากจะหาใครเสมอเหมือน

ความผูกพันที่มีต่อครูมาลัย มีส่วนทำให้สรรพสิริได้ซึมซับวิธีการและรูปแบบการเขียน สรรพสิริกล่าวยกย่องว่า ครูมาลัยต้นแบบของการเป็นนักสื่อสารมวลชนของตน ซึ่งรวมไปถึงการพยายามถ่ายทอดทักษะการใช้ภาษาไทยของครูมาลัย มาไว้ในทักษะของสรรพสิริ สรรพสิริได้สนใจในงานเขียนหนังสือ โดยได้ค้นคว้าหาข้อมูลจนสามารถแต่งเล่มแรกคือ หนังสือ "คู่มือนักกรณคดี" (ในปี พ.ศ.2481-ผู้วิจัย) ได้ตั้งแต่อายุ 17 ปี นอกเหนือจากความใฝ่รู้ในเรื่องต่างๆ อันเป็นธรรมชาติของสรรพสิริ ความสามารถในการเขียนหนังสือทำให้มีผลงานเป็นหนังสือหลายเล่ม ในเวลาต่อมา คือ "สงครามทางอากาศ" และ "ประวัติสงครามโลกครั้งที่ 2" "คนหลังพวงมาลัย "และ"คู่มือคนหลังพวงมาลัยที่ดี" "เจ้าคาราทอง ผู้พลิกประวัติศาสตร์" และ "พีระ- ผู้เกิดพูนพระบารมีล้านเกล้า" นอกจากนี้สรรพสิริยังได้เขียนบทความและสารคดีลงหนังสือพิมพ์ นิตยสารต่างๆ ตั้งแต่ปี พ.ศ.2480 จนถึงปัจจุบัน

ในงานสัมมนาทางด้านวิทยุกระจายเสียง ที่สรรพสิริเข้าไปเกี่ยวข้อง ก็ได้แสดงให้เห็นทักษะความสามารถในการใช้ภาษาไทยของสรรพสิริ “คุณสรรพฯ ซึ่งไฟแรงมาจากสำนักวีไอเอของสหรัฐฯ นั่งเก้าอี้หัวหน้าข่าว ท.ท.ท. ซึ่งต้องตระเวนทั่วประเทศ เมื่อแกพบเหตุการณ์และบุคคลที่สะดุดใจ แกก็เอามาออกรายการวิทยุ “รอบเมืองไทย” แกเปิดรายการแรกด้วยชีวิตคนแขนเดียวรับจ้างปะยางรถ โดยมีลูกชายตัวเล็กๆ ช่วยอย่างแข็งขัน ที่แกพบระหว่างเดินทางไปโซว์ทิว.โคตสเซอร์กิต ณ จังหวัดพิษณุโลก แกก็เรียบเรียงด้วยตำนานอันเริ่ดอร่อยแบบของแกและอ่านเองด้วยสำเนียงลิลาแบบโฆษกอเมริกัน”(ฮาจินต์ ปิณญพรรค์, 2532: 155)

ทางด้านงานโฆษณาที่สรรพสิริได้ยึดเป็นอาชีพเป็นเวลาหลายปี ภายหลังจากออกจากราชการประจำในปี 2500 ก็แสดงให้เห็นถึงความสามารถในการใช้ภาษาไทย จนตำนานภาษาไทยที่ใช้ในการโฆษณาดูนำไปอ้างอิงในวงการต่างๆ ดังเช่น ประหยัด ศ. นาคะนาค กอถัมนิสตันิตยสารสยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์ ได้กล่าวไว้ “ในวงการคุยและวงการเขียนในบ้านเรา ในทุกวันนี้ได้รับเอาตำนานจากการโฆษณาของคุณสรรพสิริ วิรัชสิริ ไปใช้กันตั้งที่พรรคที่ตอนและที่ประโยคเข้าไปแล้ว”(ประหยัด ศ.นาคะนาค, เอกสารแผ่นพับเนื่องในโอกาสเปิดสำนักงานโฆษณาสรรพสิริ, 19)

สรรพสิริมักจะคิดตำนานหรือคำขวัญต่างๆ นำไปใช้ในการทำงาน เช่น การเขียนโฆษณาหม่องบริบูรณ์บาล์มด้วยภาษาที่ง่ายๆ แต่คล้องจอง รวมทั้งยังมีความเข้าใจในงานเขียนโฆษณาที่ใช้คำซ้ำเพื่อย้ำความจำ โดยยกตัวละครที่มีอยู่ในตำราเรียนภาษาไทย

หนูหล่อพ่อเขาพา ไปดูหมิ่นที่นาตาหมอลอ

หนูหล่อแสนชนเอาไม้แห่หมี่

หมี่โมโหกระ ไชกใส่โศก...โศก..โศก

หนูหล่อตกใจหงายท้องตั้งร้อง ให้จ้า บอกว่ากันฟัง...กันฟัง

พ่อต้องเอาบริบูรณ์บาล์มทำให้ แล้วสอนว่า...ที่หลังอย่างชน...ที่หลังอย่างชน

พ่อหนูหล่อบอกหกล้มซ้ำชอกให้ใช้บริบูรณ์บาล์ม

อู...ปวคบวมเคล็ดขัดยอก พ่อหนูหล่อบอกใช้บริบูรณ์บาล์ม หนูหล่อจำขึ้นใจ ซ้ำชอก

แมลงมีพิษกัดต่อย ทาบบริบูรณ์บาล์มบ่อยๆ

ปลอดภัย ปลอดภัย

แมลงมีพิษกัดต่อย ผื่นคัน ปวคบวม ขัดเคล็ดขัดยอก เมื่อยเส้นตึง ใช้ชีฝี่งบริบูรณ์บาล์ม

นอกจากนี้สรรพสิริยังได้ให้คำขวัญของการเสนอข่าวเพื่อเน้นจุดเด่นของการเสนอข่าว ซึ่งในการใช้คำขวัญนั้นในยุคของสรรพสิริที่มีจอมพล ป.พิบูลสงครามเป็นนายกรัฐมนตรี ก็มีการใช้คำขวัญทางการเมืองอยู่แล้ว เช่น คำขวัญที่ว่า “เชื่อผู้นำชาติพ้นภัย” หรือ คำขวัญในการณรงค์ทางวัฒนธรรม เช่น “มาถนอมไทยให้รุ่งเรือง” พลตำรวจเอกเผ่า ศรียานนท์ อธิบดีอธิบดีกรมตำรวจในยุคเดียวกัน ได้ใช้คำขวัญว่า “ไม่มีอะไรภายใต้ดวงอาทิตย์นี้ ที่ตำรวจไทยทำไม่ได้”

ส่วนสรรพสิริได้นำเอาคำขวัญมาใช้ในวงการสื่อสารมวลชนและวงการโฆษณา ซึ่งได้แสดงถึงความเข้าใจเลือกใช้คำไม่ก็คำที่สามารถจดจำและคุ้นเคยได้ง่าย มีความหมายลึกซึ้ง กล้องจองและสื่อความหมายได้อย่างชัดเจน เช่น ของสถานีโทรทัศน์ช่อง 9 ใช้ คำว่า “ข่าวล้ามาเร็ว” และของสถานีวิทยุ ท.ท.ท. “ข่าวล้ามาทันที” หรืออย่างเช่น คำขวัญของคณะไทยช่วยไทย ที่มีสรรพสิริเป็นหัวหน้าขณะในการระดมเงินบริจาค จัดหาเฮลิคอปเตอร์พยาบาล ก็ใช้คำขวัญว่า “คนละบาทชาติอยู่ได้” ส่วนคำขวัญที่สรรพสิริใช้ในการหาโฆษณาของบริษัทตนเอง สรรพสิริได้ใช้ว่า “ทำหนังโฆษณา เรียกหาสรรพสิริ”

(ค) ทักษะทางด้านข่าวสาร

การเข้าทำงานในองค์กรสื่อสารมวลชนปัจจุบัน สามารถรับสมัครผู้เข้าไปทำหน้าที่ผู้สื่อข่าว จากผู้ที่จบการศึกษาในด้านนี้จากสถาบันต่างๆ แต่ในการทำงานสื่อสารมวลชนในยุคบุกเบิกงานข่าวโทรทัศน์โดยปราศจากการศึกษาโดยตรง ในขณะที่สรรพสิริได้เริ่มทำงานนั้น ปิงจัยสร้างสรรให้สรรพสิริสามารถทำงานสื่อสารมวลชนส่วนหนึ่งคือ องค์กรสื่อสารมวลชนที่สรรพสิริปฏิบัติงานอยู่ในยุคนั้น ได้ปลูกฝังความเป็นนักสื่อสารมวลชนให้แก่สรรพสิริ คือ กรมโฆษณาการ ได้ทำหน้าที่เป็นสถาบันที่บ่มเพาะปิงจัยสำคัญ 2 ประการของการทำหน้าที่สื่อ คือ ในการรับข่าวสาร(in put)และการส่งออกของข่าวสาร(out put) ซึ่งพนักงานรับฟังข่าวต่างประเทศได้เป็นผู้ทำหน้าที่นี้ ด้วยการสนับสนุนของผู้บริหารในหน่วยงาน

การทำหน้าที่เป็นสื่อสารมวลชนนั้น สรรพสิริเห็นว่า น่าจะขึ้นอยู่กับโอกาสในการรับรู้และการทำหน้าที่ถ่ายทอด “ผมมีความเห็นว่า ปิงจัยสำคัญสู่ความสำเร็จในชีวิตของสื่อมวลชน มีอยู่เพียงสองประการคือ โอกาสที่จะได้รับรู้ กับโอกาสที่จะถ่ายทอดสิ่งที่รับรู้ไว้ นั่นแก่คนอื่นๆ ผมโชคดีที่มีโอกาสทั้งสองประการนั้นจากการเริ่มมีชีวิตสื่อมวลชนหน้าลำโพงเครื่องรับวิทยุคลื่นสั้นของหน่วย “มอนิเตอร์เซอร์วิส” ที่กองเผยแพร่ความรู้ กรมโฆษณาการ ที่สะพานเสี้ยวเก่าๆ”

(สรรพสิริ วิจารณ์, 2541: 77)

เมื่อเริ่มทำงานในกรมโฆษณาการนั้นสรรพสิริได้ทักษะในแง่การรับข่าวสารและการส่งออกข่าวสารจากการทำหน้าที่พนักงานรับฟังข่าวต่างประเทศ โดยทักษะในแง่การรับข่าวสารคือการติดตามข่าวสารจากวิทยุต่างประเทศ “ชีวิตของผมเพิ่งเปิดประตูโลกกว้างจริงๆ ก็เมื่อเข้าเป็นนักข่าวต่างประเทศของกรมโฆษณาการ ตอนก่อนไปเกณฑ์ทหารไม่กี่เดือนเพียงด้วยการนั่งจับเฝ้าอยู่หน้าเครื่องรับวิทยุคลื่นสั้นแทบว่าทั้งวัน ไม่ต้องถูกไปไหนก็เหมือนได้ไปแทบทั่วโลกเสียแล้ว”(สรรพสิริ วิจารณ์, 2537: 22) “การที่จะรู้ว่าประเทศไหนมีท่าที่หรือจะเอาอย่างไรกับเมืองไทยนั้น วิธีที่ดีที่สุดอย่างหนึ่ง คือการรับฟังข่าววิทยุกระจายเสียงของต่างประเทศทุกสถานีที่มีส่งภาษาไทย”(สรรพสิริ วิจารณ์, 2537: 23)

ข่าวสารที่รับฟังจากต่างประเทศมีความสำคัญไม่น้อย ในยามที่บ้านเมืองกำลังอยู่ในระหว่างสงคราม ผู้นำประเทศขณะนั้นได้ให้ความสำคัญในการรับข่าวสารจากทุกแหล่ง ดังที่จอมพล ป.พิบูลสงคราม นายกรัฐมนตรีได้มีคำสั่งไว้เมื่อวันที่ 17 กรกฎาคม 2486 “ให้รับข่าวจากต่างประเทศทั้งฝ่ายพันธมิตรและฝ่ายอักษะ ให้ตั้ง น.ราชธรรมนิเทศว่า ข่าววิทยุรับฟังที่เสนอมานั้น มีแต่ข่าวของพันธมิตรทั้งนั้น ทางฝ่ายอักษะมี 2-3 แผ่น ของอังกฤษอเมริกา มี 4-5 ปีกใหญ่ๆ สงสัยว่าจะเป็นเพราะรับไม่ได้ หรือเพราะไม่มีส่ง หรือพวกเราเข้ากับอังกฤษ การรับข่าวได้มากทั่วไปนั้น ทำให้เราพิจารณาข่าวได้ดี และจะนำชาติได้ดี ไม่ใช่ปัญหาอยากให้ใครชนะ เป็นปัญหาให้ไทยชนะข่าวอิตาลีไม่มีเลย(อ.พิบูลสงคราม, 2522: 101-102)

หากจะกล่าวถึงกรมโฆษณาการแล้ว บุคคลที่มีบทบาทสำคัญและชักนำให้สรรพสิริได้เติบโตในเส้นทางสื่อสารมวลชน คือนายไพโรจน์ ชัยนาม ผู้ช่วยอธิบดีกรมโฆษณาการและรักษาการผู้อำนวยการกองเผยแพร่ความรู้ ซึ่งเป็นหน่วยงานหลักของกรมโฆษณาการ นายไพโรจน์ นับว่าเป็นผู้เปิดโลกทัศน์ให้กับกรมโฆษณาการ ในการรับข่าวสารจากต่างประเทศ โดยได้ริเริ่มงานรับฟังข่าวจากต่างประเทศหรือที่สรรพสิริเรียกว่า “มอนิเตอร์ เซอร์วิส” (Monitoring Service) จากวิทยุโทรเลขต่างประเทศ และต่อมาได้เพิ่มการรับฟังวิทยุคลื่นสั้นจากสถานีวิทยุกระจายเสียงในต่างประเทศ โดยระดมเครื่องรับวิทยุเท่าที่จะหาได้ในช่วงของสงครามโลกครั้งที่ 2 หน่วยงานนี้ทำหน้าที่ถ่ายทอดข่าวสารจากต่างประเทศ ตูกรับข่าวสารภายในประเทศ ไม่ว่าจะเป็นการเสนอต่อผู้นำรัฐบาลในการใช้เป็นข้อมูลในนโยบายต่างประเทศ หรือข่าวบางชิ้นอาจจะส่งออกอากาศทางวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย เพื่อประโยชน์ในการรับรู้ข่าวสารของประชาชน กลไกที่สำคัญของหน่วยงานนี้คือ พนักงานข่าวต่างประเทศ

ทักษะทุนเดิมที่มีอยู่ในตัวของแต่ละบุคคลนั้น เมื่อประกอบกับการได้เข้าทำงานในหน่วยงานที่มีการแข่งขันแล้ว จะเกิดการพัฒนาขึ้นทั้งในแนวลึกและกว้าง สรรพสิริก็เช่นกัน

ในแนวคิดคือได้ประสานทักษะภาษาอังกฤษและภาษาไทยเข้าด้วยกัน ในการทำงานเรียบเรียงข่าวต่างประเทศ ส่วนในแนวกว้างคือทักษะภาษาอังกฤษและทักษะภาษานั้นได้พัฒนาไปสู่การเกิดทักษะใหม่ๆ ในแขนงอื่นๆ เช่น ทักษะในการรับข่าวสารด้วยการฟังการจดบันทึกอย่างรวดเร็ว การเขียนข่าว การวิเคราะห์ข่าว การเขียนสารคดี การเขียนคำโฆษณา เป็นต้น

การรับข่าวสารในหน้าที่ของพนักงานฟังข่าวต่างประเทศจะต้องอาศัย คือ ทักษะทางด้านภาษาอังกฤษ ที่พัฒนาขึ้นในการฟังและการถอดข้อความภาษาไทย ดังเช่นที่สรรพสิริกล่าวถึงงานในหน้าที่ว่า “ภาวะสำคัญคือ การถอดข้อความจากข่าววิทยุโทรเลขต่างประเทศ ทุกชิ้นจากทุกแหล่งทุกฝ่าย ให้ได้ความเป็นภาษาไทยครบถ้วนตรงตามความหมายไม่ผิดเพี้ยน เพื่อรวบรวมเสนอต่อผู้บังคับบัญชาสามารถวิเคราะห์วิจัยหาความจริงให้ได้จากบรรดาข่าวที่มักแฝงไว้ด้วยการโฆษณาชวนเชื่อและอาจจะมีเล่ห์ลับ เช่น การใช้ข้อความเป็นรหัสหรือเป็นการนัยหมายอะไรสักอย่าง ก็ต้องพยายามหาความจริงให้ได้ เพื่อประโยชน์แก่การวินิจฉัยดำเนินนโยบายและปฏิบัติการได้ด้วยความถูกต้องเหมาะสม”(สรรพสิริ วิรัชศิริ, 2537: 19) การทำงานในลักษณะนี้สรรพสิริจะต้องมีความแม่นยำทางด้านภาษาและต้องสามารถใช้ความคิดในการวิพากษ์วิจารณ์ด้วย

การพัฒนาทักษะในงานสื่อสารมวลชนนั้นขึ้นอยู่กับสถานภาพของหน่วยงานลักษณะการทำงานที่สอดคล้องต่อการพัฒนาทักษะเดิมด้วย ซึ่งกรมโฆษณาการ ซึ่งเป็นหน่วยงานที่สรรพสิริทำงานอยู่นั้น ได้เอื้ออำนวยเป็นอย่างดี ในแง่ที่ว่าผู้บังคับบัญชาคือ นายไพโรจน์ ชัยนาม ผู้ช่วยอธิบดีกรมโฆษณาการเป็นผู้บริหารที่สนใจในการพัฒนาหน่วยงาน เพื่อนร่วมงานล้วนแต่เป็นผู้มีความสามารถ ซึ่งทำให้เกิดการแข่งขันในการทำงาน และเป็นหน่วยงานที่เปิดรับข้อมูลข่าวสารจากทุกมุมโลก

ในการรับข่าวสารเข้า นอกจากทักษะในการฟังแล้ว ทักษะที่พนักงานรับฟังวิทยุต่างประเทศ จะต้องพัฒนาขึ้นเป็นทักษะใหม่ คือ “การจดบันทึกด้วยความรวดเร็ว” ซึ่งสรรพสิริเป็นพนักงานผู้หนึ่งที่ได้รับการพัฒนาทักษะของตนขึ้นไป “นอกจากจะต้องหูไวฟังข่าวคราวทั้งหลายรู้เรื่องได้ ไม่ว่าจะพูดเป็นภาษาอะไรแล้ว ยังต้องมีมือไวพอกที่จะบันทึกไว้เป็นลายลักษณ์อักษรให้คนอื่นรู้ต่อได้ทันด้วย”(สรรพสิริ วิรัชศิริ, 2541: 75)

ทักษะอีกประการหนึ่งที่สรรพสิริได้รับคือ การทำหน้าที่สื่อจะต้องมี “ความอดทนในการเฝ้ารอข่าว” นอกเหนือจากการรายงานข่าวที่รับฟังและแปลทั้งหมดต่อรัฐบาลแล้ว พนักงานรับฟังวิทยุต่างประเทศจะต้องติดตามข่าวสารที่สำคัญด้วย “นอกจากการแปลข่าววิทยุโทรเลขต่างประเทศแล้ว งานสำคัญของพวกเราคือการรับฟังข่าวภาษาต่างๆ จากสถานีวิทยุกระจายเสียง

ต่างประเทศ ซึ่งต้องใช้เจ้าหน้าที่กว่า 20 คนผลัดกันนั่งอยู่หน้าเครื่องรับวิทยุคลื่นสั้นกำลังสูง ทุกเวลาที่มีการเสนอข่าวรายการประจำหรือเวลาเกิดเหตุการณ์คับขัน ซึ่งอาจมีการเสนอข่าวด่วน แทรกรายการได้ทุกขณะ” (สรรพสิริ วิรยศิริ, 2537: 20)

“การรับผิดชอบต่อหน้าที่สื่อมวลชน”ในการติดตามข่าวสารนั้น ก็เกิดขึ้นจากการทำงาน เช่นกัน เช่น ในระหว่างสงครามมหาเอเชียบูรพา พนักงานข่าวต่างประเทศจะต้องติดตามข่าว ตลอดเวลา “สำหรับพวกเราคนฟังข่าวจากเครื่องรับวิทยุ ซึ่งใช้แบตเตอรี่รถยนต์จ่ายไฟแทนไฟโรง เพราะโรงไฟฟ้าหาไม่แล้วนั้น ท่านอาจารย์อธิบดีไพโรจน์ ชัยนามกำชับกำชาว่า อย่าทิ้ง เครื่องรับวิทยุลงหลุมหลบภัยตามคนอื่นเป็นอันขาด ขณะที่ทำหน้าที่อยู่ เพราะใครจะรู้ได้ว่าในนาที หนึ่งนาทีใดอาจจะมีข่าวด่วนสำคัญประกาศออกมา”(สรรพสิริ วิรยศิริ, 2537: 45)

นอกจากนี้สรรพสิริยังได้รับ“ทักษะในการออกไปติดตามข่าว”ด้วย แม้จะไม่ได้เผยแพร่ ออกไปก็ตาม “พวก”คนฟังข่าว” นั้นฉบับนี้ก็เรื่องราวและเรียบเรียงรายงานได้เก่งอยู่แล้ว ท่านอธิบดีไพโรจน์ ชัยนามจึงชอบใช้ให้ไปบันทึกเหตุการณ์เรื่องราวต่างๆ อยู่เสมอ อย่างเช่น จดรายงานการเจรจาระหว่างไทยกับญี่ปุ่นในปัญหาการโฆษณาและสื่อมวลชน จนกระทั่งรายงาน ผลการโจมตีทางอากาศของสัมพันธมิตร ลงท้ายกลายเป็นให้ไปด้อมๆ มองๆ หาข่าว ความเคลื่อนไหวตามที่ตั้งของทหารญี่ปุ่นทำให้กระหึ่มใจที่ได้เป็นถึงสายลับเข้าไปนั่น” (สรรพสิริ วิรยศิริ, 2537: 46)

จากปัจจัยในการรับข่าวสารที่ได้พัฒนาทักษะให้แก่พนักงานข่าวต่างประเทศ ปัจจัยในการส่งออกของข่าวสาร(out put) พนักงานรับฟังข่าวต่างประเทศจะต้องอาศัยความรวดเร็ว ในการทำงาน เพื่อทันกับเหตุการณ์ ซึ่งในระยะของการทำงานในระหว่างสงครามโลกครั้งที่สอง เหตุการณ์ที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลา นับว่ามีความสำคัญมาก การทำหน้าที่สื่อจึงต้องอาศัย ความว่องไวรวดเร็วในการทำงาน“ข่าวรับฟังนี้จะต้องรับจากทุกสถานีที่หาเจ้าหน้าที่ทำงาน ได้แล้ว ต้องรายงานทันที เพื่อประมวลเหตุการณ์นำเสนอประกอบการตัดสินใจของรัฐบาล และ ส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง โดยเร็วที่สุด”(สรรพสิริ วิรยศิริ, 2541: 75)

ดังนั้นในสภาพภาวะวิกฤตที่เกิดขึ้นในประเทศไทย ระหว่างที่สรรพสิริทำงานอยู่ นั้น ได้ถือว่าเป็นโรงเรียนฝึกผู้สื่อข่าวอย่างดี ผู้วิจัยซึ่งทำหน้าที่ผู้สื่อข่าวในภาวะวิกฤตหลายครั้ง เช่น การเกิดขบถในสมัยพลเอกเปรม ติณสูลานนท์ เป็นนายกรัฐมนตรี การเกิดเหตุการณ์ “พฤษภาทมิฬ”พ.ศ.2535 ในสมัยรัฐบาลพลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ ก็ได้รับประสบการณ์ในการ ทำงานข่าว ซึ่งต้องอาศัยความรวดเร็ว และการตัดสินใจในภาวะวิกฤตด้วย

นอกจากนี้การพัฒนาทักษะใหม่อีกประการหนึ่งก็คือ “การวิเคราะห์ข่าวสาร” ที่มาจากแหล่งต่างๆ ซึ่งมีการเปิดรับข่าวสารจากทุกแหล่ง เพื่อนำไปสู่การวิเคราะห์ความเที่ยงตรง กรมโฆษณา การในขณะนั้น อยู่ในระหว่างการบุกเบิกงานการรับฟังข่าวสารจากต่างประเทศ “หัวหน้านิพนธ์บอกว่า ในการเดินหมากเหล่านี้ต้องดูแลมดทุกตัวที่สำคัญก็ต้องติดตามสถานการณ์ทั่วไปอย่างใกล้ชิดตลอดเวลา เรียกว่าต้อง “รู้เขารู้เรา” อยู่เสมอ จะอาศัยแค่การแปลข่าวจากวิทยุโทรเลข เช่น ของ “รอยเตอร์” “ทรานสโอเชียน” หรือ “โคเมอิ” อะไรพวกนี้ยังไม่เพียงพอ และทันการณ์ จำเป็นต้องมีการรับฟังข่าวจากสถานีวิทยุประเทศต่างๆ ให้มากที่สุดที่จะทำได้ ให้ได้ข่าวหลาย กระแสหลากหลาย นำมาวิเคราะห์วิจัยให้ได้ความจริงทันท่วงที” (สรรพสิริ วิริยศิริ, 2541: 75)

นอกจากนี้กรมโฆษณาการยังเป็นสถาบันบ่มเพาะทักษะให้แก่ในสรรพสิริในด้าน “การใช้เสียง” ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญของผู้ที่จะทำงานสื่อสารมวลชนทางด้านวิทยุและโทรทัศน์ โดยในปี 2490 สรรพสิริได้รับตำแหน่งรักษาการหัวหน้าแผนกปาฐกถา กองเผยแพร่ความรู้ กรมโฆษณาการ นอกจากการได้ใช้เสียงในการทำงานในแผนกดังกล่าว สรรพสิริได้ทำหน้าที่ผู้ประกาศสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย เช่นเดียวกับนายจันทงค์ รังสิกุล นักสื่อสารมวลชนผู้ร่วมบุกเบิกงานด้านรายการของบริษัท ไทยโทรทัศน์ จำกัดก็เคยเป็นหัวหน้าแผนกปาฐกถามาก่อน และจากทักษะที่ได้จากงานข่าวต่างประเทศ ก็มีผลทำให้สรรพสิริได้ทำหน้าที่หัวหน้าแผนกสื่อข่าว กองหนังสือพิมพ์ กรมโฆษณาการ

(ง) ทักษะทางการถ่ายภาพและใช้ภาพสื่อความหมาย

งานข่าวโทรทัศน์จำเป็นต้องเกี่ยวข้องกับการใช้ภาพสื่อความหมายของข่าว การเข้าทำงานด้านข่าวโทรทัศน์ในยุคปัจจุบัน ผู้สื่อข่าวอาจไม่จำเป็นต้องเรียนรู้ในเรื่องของภาพหรือแม้กระทั่งการถ่ายภาพ เพราะในสถานีโทรทัศน์แต่ละแห่ง ผู้ทำหน้าที่รับผิดชอบในด้านนี้ จะมีตั้งแต่ช่างภาพ พนักงานตัดต่อ จนกระทั่งโปรดิวเซอร์ทางด้านภาพหรือบรรณาธิการด้านภาพ

แต่ในยุคบุกเบิกนั้นด้วยความจำกัดในด้านบุคลากร ผู้สื่อข่าวโทรทัศน์จะต้องมีความเข้าใจในเรื่องภาพและถ่ายภาพได้ เช่นเดียวกับผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ในยุคนี้ที่จะต้องถ่ายภาพได้ด้วย กล่าวได้ว่า สรรพสิริได้มีความสนใจที่จะเป็นผู้สื่อข่าวโทรทัศน์ เพราะความสนใจในด้านภาพด้วย ดังที่สรรพสิริกล่าวไว้ว่า “อย่างที่กล่าวกันว่า ภาพที่ดีภาพเดียวอาจสื่อความหมายได้มากกว่าคำพูดตั้งพัน ผมอยากเป็นคนข่าวที่สื่อความหมายด้วยคำพูดและภาพ”(สรรพสิริ วิริยศิริ, 2537: 29)

สรรพสิริให้ความสนใจในเรื่องของกล้องถ่ายภาพนิ่ง โดยรู้จักที่จะ “เล่น” กล้องตั้งแต่ก่อนที่จะไปศึกษาด้านการถ่ายภาพในสหรัฐอเมริกา “ผม “เล่นกล้อง” มาแล้วหลายปีก่อนที่จะไปทำงานที่ “วี.โอ.เอ.” น่าจะยกย่องเป็น “ตากล้อง” อาชีพได้เสียด้วยซ้ำเพราะหาเงินค่าไฟได้จากการถ่ายรูปทำรูปขายมากกว่าเงินเดือนหัวหน้าแผนกสื่อข่าวกรมประชาสัมพันธ์ ตั้งหลายร้อยแทบทุกเดือน” (สรรพสิริ วิจารณ์, 2537: 73)

สรรพสิริได้คุ้นเคยกับภาพเคลื่อนไหว ที่เกิดจากเครื่องฉายภาพยนตร์ขนาด 16 ม.ม.เมื่อได้ทำหน้าที่รักษาการหัวหน้าแผนกปาฐกถา ในปีพ.ศ.2489 โดยสำนักข่าวสารอเมริกันหรือยูซีเอส ได้มอบเครื่องฉายภาพยนตร์และเครื่องเสียง เพื่อให้ทำหน้าที่ประชาสัมพันธ์ให้ชาวนาไทยเร่งปลูกข้าว หลังสงครามโลกครั้งที่สองยุติ เพื่อไปเลี้ยงชาวโลก ในระยะหลังสงครามเลิกนั่นเองสรรพสิริได้เข้าไปทำภาพยนตร์ด้วยตนเอง “ผมเริ่มสร้างหนังไทยสมัยเมื่อสงครามโลกเลิกใหม่ๆ คุณสมชาย สะพายกล้องถ่ายรูปเที่ยวเก็บภาพนิ่ง จากฉากภาพยนตร์เอาไว้ใช้โปร โมทหนัง ถ่ายเท่าไรๆก็เอามาให้ผมล้างฟิล์มขยายรูปในห้องมืดที่กันเองง่ายๆได้ดูบ้านนั่นเอง ทำเป็น “นั้ปล” ได้เงินบ้างไม่ได้บ้างตามระเบียบของหนังไทย ก็พอสงเคราะห์เป็นช่างภาพอาชีพได้แล้วมัง” (สรรพสิริ วิจารณ์, 2537: 74)

เมื่อสอบได้ไปทำงานในสถานีวิทยุเสียงแห่งอเมริกาหรือวีโอเอ สรรพสิริก็ได้ไปศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมในสถาบัน นิวยอร์ก อินสติติว ออฟ โฟโตกราฟี ซึ่งอยู่ตึกเอ็มไพร์สเตท ซึ่งเป็นตึกระฟ้าสูงที่สุดในโลกขณะนั้น และแทบทุกวันด้วยความรักในการถ่ายภาพ สรรพสิริจะต้องขึ้นไปถ่ายภาพทิวทัศน์ที่ยอดตึก ความสนใจในเรื่องการถ่ายภูเขานั้น ไม่ได้จำกัดอยู่เฉพาะการศึกษาในสถาบัน แต่สรรพสิริได้เรียนรู้ว่า จะต้องเกิดจากประสบการณ์ “วิชาการที่ผมได้รับจาก “นิวยอร์ก อินสติติว ออฟ โฟโตกราฟี” ก็แค่กดชัตเตอร์เป็นเอา “เพลท” หรือว่า “ซีดฟิล์ม” จากกล้องไป “ล้าง” เป็นแล้วทำยังไงจะขยายออกมาเป็นรูปถ่ายหาเงินใช้ได้เป็น แต่ที่จะทำยังไงถึงจะบรรลุความหมายเท่ากับคำพูดตั้งพันคำเข้าไปในแต่ละภาพได้นั้น ต้องหาความชำนาญเอาเอง” (สรรพสิริ วิจารณ์, 2537: 75)

กล่าวได้ว่า ทักษะต่างๆ ที่สรรพสิริมีอยู่นั้น ได้ถูกพัฒนาขึ้นไปด้วยความสนใจของสรรพสิริเอง ประสบการณ์และความเชี่ยวชาญจะพอกพูนขึ้นได้ ก็ขึ้นอยู่กับเอาใจเข้าไปอยู่ในงาน ซึ่งทำให้เกิดการฝึกฝนตนเอง และพัฒนาความสามารถในระยะต่อไป

3. ความมุ่งมั่นในการเป็นผู้สื่อข่าวโทรทัศน์

ความมุ่งมั่นในการทำงานสื่อสารมวลชนด้านข่าวของสรรพสิริ มีที่มาจากการทำงานได้เห็นแบบอย่างที่คุณต้องการจะเป็น (Role Model) โดยเฉพาะจากนักสื่อสารมวลชน 2 ท่าน คนหนึ่งเป็นนักเขียน นักประพันธ์และนักหนังสือพิมพ์ ที่มีผลงานเป็นที่โดดเด่นและมีอุดมการณ์ที่เป็นแบบอย่างได้ ซึ่งสรรพสิริได้คลุกคลีตั้งแต่สรรพสิริอยู่ในวัยเด็ก และเป็นเหมือนญาติ ส่วนอีกคนหนึ่งเป็นสตรีนักถ่ายภาพชาวต่างประเทศ ที่มีผลงานเป็นที่ยอมรับในคุณภาพ ซึ่งเกิดขึ้นจากความกล้าหาญและความทุ่มเท แม้ว่า สรรพสิริจะไม่ได้รู้จักเป็นการส่วนตัว แต่ก็ได้ติดตามข่าวและสนใจในการทำงานตลอดมา

แรงบันดาลใจที่มีบุคคล 2 คนที่เป็นตัวอย่างของสรรพสิริ คนแรกคือ “ครูมาลัย” บุคคลที่มีความสามารถเป็นทั้งนักประพันธ์และ นักหนังสือพิมพ์ ที่มีอุดมการณ์อย่างโดดเด่น และ “มาร์กัวร์เรต บอร์ค-ไวท์” นักข่าวสาวอเมริกัน ที่สรรพสิริเห็นว่า เป็นผู้มีความกล้าหาญ ได้รับความยกย่องเป็นวีรสตรี 1 ใน 20 คน ของชนชาติอเมริกันในรอบศตวรรษที่ 20 ในฐานะยอดช่างภาพผู้หาญกล้า

มาลัย ชูพินิจ นับว่าเป็นนักประพันธ์และนักหนังสือพิมพ์ คนสำคัญในประวัติศาสตร์วรรณกรรมไทยดังที่สุธีรา สุขนิยม ผู้ทำวิจัยงานของมาลัย ชูพินิจ ได้สรุปผลวิจัยว่า “มาลัย ชูพินิจ” เป็นนักหนังสือพิมพ์ และนักประพันธ์รุ่นแรกของไทย ผู้มีผลงานริเริ่มและสร้างสรรค์แก่วงการหนังสือของไทยอย่างมาก.. เป็นบุคคลที่มีคุณค่าควรแก่การยกย่องว่า เป็นผู้เชิดชูฐานะของนักหนังสือพิมพ์และนักประพันธ์ของไทยให้มีเกียรติอยู่ในวงสังคมสมกับที่เป็น “ฐานันดรที่สี่” (สุธีรา สุขนิยม, 2532: 235) มาลัย ชูพินิจเป็นบุคคลที่ใกล้ชิดกับสรรพสิริตั้งแต่สรรพสิริยังอยู่ในวัยเด็ก ได้ปลูกฝังอุปนิสัยหลายประการอันเอื้อประโยชน์ต่อการทำหน้าที่ผู้สื่อข่าว “ครูมาลัยเอามขี้คอดูลงทะเลเมื่อตอนเด็กๆ เพื่อให้หากลิ้นพื้นน้ำอันแว้งว้าง พานุกเข้าป่าต่องไพรจนหายกลัวป่าคงถึงสสารสัตว์ สอนให้รู้จักปืนพาหน้าไม้จนปลอดภัยในการใช้อาวุธพาเข้าไปนั่งริงกีไซค์ในสนามสวนสนุกจนผมเป็นโรคหมัดๆมวๆ ขึ้นสมองตามครูมาลัยไปอีกคน” (สรรพสิริ วิรยศิริ, 2537: 32)

สรรพสิริให้เกียรติและยกย่องมาลัย โดยเรียกว่ามาลัยว่า “ครูมาลัย” “สรรพสิริก็ถือว่าครูมาลัยได้ปลูกฝังสิ่งที่สำคัญคืออุดมการณ์ชีวิต และอุดมการณ์ในการทำงานสื่อสารมวลชนในหนังสือ “ผมเป็นคนข่าวคนหนึ่ง ก็แค่นั้น” ซึ่งเป็นบันทึกเรื่องราวเกี่ยวกับการทำงานข่าว

ของตนเองที่ สรรพสิริแต่งขึ้น ได้เขียนคำอุทิศไว้ว่า “หากหนังสือเล่มนี้จะมีส่วนประการใดในการสร้างความเข้าใจในการปฏิบัติหน้าที่ของนักข่าวคนหนึ่ง ซึ่งอุทิศทั้งชีวิตให้แก่งานการข่าวสารมวลชน ผู้เขียนขออุทิศส่วนกุศลให้แก่ มาลัย ชูพินิจ นักการสื่อสารมวลชนคนที่ไม่เคยยอมหัวให้กับความไม่ถูกต้อง “

ไม่เพียงแต่อุดมการณ์ในการดำเนินชีวิต แต่สรรพสิริได้ยึดถือ ครุมาลัยเป็นแม่แบบในการทำงานด้วย “พยายามลอกเลียนตามทุกอย่างที่ท่านทำแต่ไม่ค่อยสำเร็จ ไม่ว่าจะเป็นการใช้การมคมคายปลูกใจให้รักเกียรติรักแผ่นดินหรือการใช้สำนวนคุณเด็ดเค็ดมันแต่เฮฮาในลีลาการบรรยายหมัดๆมาๆ และโดยเฉพาะที่ไม่มีทางเลียนแบบได้คือ วิธีการพูดที่เนิบนาบสุกุ่ม คัมภีรภาพน่าเชื่อถือ” (สรรพสิริ วิวรศิริ, 2537: 30)

สำหรับมาร์กาเร็ต บอร์ค-ไวท์ สรรพสิริได้ยื่นชื่อบอร์ค-ไวท์ จากการฟังข่าวต่างประเทศ จากการที่บอร์ค-ไวท์อาสาสมัครไปทำข่าวและถ่ายภาพในสงครามโลกครั้งที่สอง ระยะต้นซึ่งสหรัฐ ยังไม่ได้เกี่ยวข้องกับ บอร์ค-ไวท์เสียงอันตราหลายครั้ง แต่ไม่เคยละทิ้งในการทำหน้าที่ในการทำข่าวสงคราม บอร์ค-ไวท์เอาชนะความกลัวต่างๆ ด้วยความพยายาม เพื่องานทำข่าวและถ่ายภาพ

สรรพสิริได้บันทึกเรื่องราวของมาร์กาเร็ต บอร์ค-ไวท์ ไว้ในหนังสือ ผมเป็นคนข่าวคนหนึ่ง ก็แก่นั่น ที่ตนเองแต่งขึ้น ด้วยความชื่นชมว่า “มาร์กาเร็ต บอร์ค-ไวท์ ใช้วิธี “เขียนข่าวด้วยภาพ” มีชื่อเสียงกระฉ่อนโลกในระหว่างสงคราม แต่เมื่อสงครามยุติลง ความโศกเศร้าของเธอได้ยุติตามสงครามไม่ ในปีหลังจากที่สงครามสงบ เธอก็บุกบันเข้าไปในอินเดีย จนได้ภาพถ่าย ที่มีชื่อเสียงที่สุดของขอดนักสู้ของโลกอีกคนหนึ่ง ในชื่อที่เธอดังว่า “คันธที่เครื่องปั้นดินเผา” เมื่อเกิดสงครามเกาหลี มาร์กาเร็ต บอร์ค-ไวท์ กลับไปเป็นคนข่าวสงครามให้นิตยสาร “ไทม์” อีกครั้ง และที่สมรภูมิเกาหลีในปี 2495 เธอรู้สึกซาบซึ้งและรู้ตัวทันทีว่าเป็น “พาร์กินสันสติซีส” อัมพาตอย่างหนึ่งที่ค่อยๆทำให้วิหะตายไปทีละน้อยๆ โดยไม่มีทางรักษา แต่ “ขอดช่างภาพผู้หาญกล้า” หายอมแพ้แก่โรคร้ายไม่ เธอใช้เวลาสองปีแรกที่ป่วยระดมกำลังผลิตภาพอันเป็นอมตะ ออกมาได้ อีกสองชุด จนกระทั่ง ไม่อาจกระดิกนิ้วตั้น ไกซ์ดเตอร์ได้อีกต่อไป เธอจึงต้องใช้เวลาส่วนใหญ่เพียง การเขียนหนังสือด้วยการบอกข้อความให้คนอื่นจด แต่กระนั้นก็เชื่อว่าเธอจะยอมแพ้ มาร์กาเร็ต บอร์ค-ไวท์ ใช้เวลาวันละเป็นชั่วโมงๆ นั่งใช้มือขวากำยาขี้กระดากให้เป็นก้อนเล็กๆ เป็นการออกกำลัง ด้วยความหวังที่จะได้มีโอกาสใช้นิ้วกดชัตเตอร์ถ่ายภาพ อีกครั้ง โรคร้ายต้องใช้เวลาตั้ง 19 ปีกว่าที่จะเอาชนะ “ขอดช่างภาพผู้หาญกล้า”(สรรพสิริ วิวรศิริ, 2537: 31-32)

สรรพสิริเห็นว่า ทั้งสองท่าน คือบุคคลที่ต่อสู้อย่างทรหดและใช้ชีวิตให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม จนลมหายใจเฮือกสุดท้าย ทั้งสองคน ได้ให้สิ่งที่สรรพสิริเรียกว่า คุณลักษณะของนักข่าว “มาร์กาเร็ต บอร์ด-ไวท์และครูมาลีย์ ซูพินิจสอนให้ผมเป็นผู้กล้าในสิ่งที่ควรกล้าและกล้าในสิ่งที่ควรกลัว อันเป็นคุณลักษณะจำเป็นสำหรับคนข่าวที่ดีทุกคน”(สรรพสิริ วิจารณ์, 2537: 32)

สิ่งที่สรรพสิริได้รับไว้เป็นหลักในการทำงานข่าวโทรทัศน์ในเวลาต่อมา คือจาก มาร์กาเร็ต บอร์ด-ไวท์ ในเรื่องความสำคัญของภาพ และมุมมอง ความมานะพยายามไม่ย่อท้อ การอุทิศตนเพื่องาน ส่วนครูมาลีย์ ซูพินิจ คือสำนวนภาษาไทยอันแบบอย่างในการใช้ภาษาไทย ในการสื่อความหมายในงานด้านต่างๆ และสรรพสิริได้ใช้เป็นพื้นฐานในการพัฒนางานเขียนของตน เช่น การเขียนสารคดี การเขียนข่าว การรายงานข่าวกีฬา การเขียนบทละครวิทยุ การใช้สำนวนในการโฆษณา เป็นต้น รวมทั้งแนวทางในการดำรงตน ในวิชาชีพสื่อสารมวลชนและหลักในการดำเนินชีวิต

จากการที่สรรพสิริได้สัมผัสงานข่าวด้วยการเป็นพนักงานข่าวต่างประเทศในกรมโฆษณาการ แต่พัฒนาการของสรรพสิริในการเข้าไปทำงานข่าวโทรทัศน์นั้น เกิดจากทัศนคติซึ่งในแง่การศึกษาวงจรชีวิต เพื่อศึกษาจุดเชื่อมต่อหรือขั้นตอนชีวิตนั้น มาเคลบวม(Mandelbaum, 1973 : 122) ได้ระบุว่า กระบวนการที่สืบทอดมาจากประสบการณ์ชีวิต ปฏิกริยาตอบสนอง ส่วนบุคคลที่ได้รับการสะสมมาเป็นเวลานานต่อแบบแผนทางวัฒนธรรม คือเครื่องชี้วัดที่สำคัญว่าบุคคลหนึ่งๆ จะมีการเจริญเติบโตในลักษณะใดในสังคมและวัฒนธรรม

ดังนั้นจึงเห็นว่า ชีวิตในวัยเด็กเป็นวัยสำคัญ การได้เห็นตัวอย่างและเมื่อย่างเข้าสู่วัยทำงานในระยะต้น แม่แบบของการทำงานเป็นสิ่งที่สำคัญยิ่ง ต่อการยึดถือเพื่อเอาเป็นแบบอย่าง สรรพสิริก็ได้แบบอย่างของนักสื่อสารมวลชนที่โดดเด่น การได้ประจักษ์ในความทุ่มเทการทำงานของบิดา ดันตระกูล “วิจารณ์” นามสกุลพระราชทานจากระชกาลที่ 6 ซึ่งแปลว่า ผู้มีความเพียรอันประเสริฐ ชีวิตสรรพสิริเองก็ได้ชื่อว่า มีความเพียรเป็นที่ตั้งในการทำหน้าที่ให้สมบูรณ์แบบในบทบาทต่างๆ ของแต่ละช่วงชีวิตที่ผ่านมา

แต่สำหรับในวงการสื่อสารมวลชนในยุคปัจจุบัน บทเรียนจากกรณีสรรพสิริ แสดงให้เห็นว่า จะเป็นนักสื่อสารมวลชนที่ดี ไม่ใช่เรียกร้องปลูกจิตสำนึกเท่านั้น แต่จะต้องมีแบบอย่างให้ดูและยึดถือเป็นหลักด้วย นักสื่อสารมวลชนโดยเฉพาะผู้สื่อข่าวโทรทัศน์ ส่วนใหญ่ยังขาดแม่แบบที่เป็นแรงบันดาลใจ เพื่อความมุ่งมั่นในวิชาชีพ การยึดถือแบบอย่างช่วยจรรโลงวิชาชีพ

สื่อสารมวลชน ให้มั่นคงทั้งการทำงานด้วยความมุ่งมั่นในคุณภาพและด้วยจริยธรรม หากแบบอย่างนั้น เป็นต้นแบบที่ดี ดังเช่น วิชาชีพอื่นๆ ที่มีการยกย่องบุคคลต่างๆ เป็นแบบอย่าง ไม่ว่าจะ เป็นแพทย์ พยาบาล ศิลปินสาขาต่างๆ ฯลฯ

2. การเป็นผู้นำองค์กรข่าวโทรทัศน์ของสรรพสิริ

สรรพสิริได้เข้าไปทำงานข่าวโทรทัศน์ในฐานะผู้นำองค์กรข่าวโทรทัศน์ ในสถานภาพแตกต่างกัน 3 ช่วงด้วยกัน โดยไม่ได้ต่อเนื่องกันและในการทำงานนั้นมีบริบททางด้านสังคม การเมือง ตลอดจนอุปสรรคในการทำงานที่แตกต่างกัน

2.1 การทำงานเป็นหัวหน้าฝ่ายข่าวและการประกาศบริษัท ไทยโทรทัศน์ ในฐานะองค์กรสื่อสารมวลชนของรัฐระหว่างปี พ.ศ.2498-2500

ในการวิเคราะห์การทำงานข่าวโทรทัศน์ของสรรพสิริในช่วงเวลาระหว่าง พ.ศ. 2498 - พ.ศ.2500นี้ โดยบทบาทและตำแหน่งแล้ว ในฐานะหัวหน้าฝ่ายข่าวและการประกาศ และหัวหน้าฝ่ายช่างภาพ ของบริษัท ไทยโทรทัศน์ จำกัด ถือได้ว่า สรรพสิริเป็นหัวหน้าฝ่ายข่าวโทรทัศน์คนแรกของเมืองไทย เมื่อเริ่มออกอากาศรายการข่าวโทรทัศน์ยุคแรก ผู้วิจัยจะได้พิจารณาแบ่งออกเป็น 2 ส่วนในลักษณะงานที่ปฏิสัมพันธ์กันระหว่างองค์กรกับบุคคล คือ บริษัท ไทยโทรทัศน์ จำกัดกับสรรพสิริ และสรรพสิริกับบริษัท ไทยโทรทัศน์ จำกัด ดังนี้

2.1.1 บริษัทไทยโทรทัศน์ จำกัด เริ่มต้นด้วยความไม่พร้อม

2.1.2 การบุกเบิกงานข่าวโทรทัศน์อาศัยความสามารถของปัจเจกบุคคล

2.1.1 บริษัท ไทยโทรทัศน์ จำกัด เริ่มต้นด้วยความไม่พร้อม

ในการทำงานในบริษัท ไทยโทรทัศน์ จำกัดในยุคเริ่มแรก บริษัทไทยโทรทัศน์ค่อนข้างจะมีรูปแบบเป็นองค์กรแบบราชการ ถึงแม้จะเป็นรัฐวิสาหกิจสื่อสารมวลชนแห่งแรกของประเทศ แต่กฎระเบียบต่างๆ ยังอ้างอิงจากกรมประชาสัมพันธ์ นอกจากนี้ในการบริหารงานยังคงเป็นองค์กรที่การบริหารงานขึ้นอยู่กับกรมประชาสัมพันธ์ ในฐานะผู้ถือหุ้นใหญ่ของบริษัท และผู้จัดการบริษัท มาจากผู้ดำรงตำแหน่งรองอธิบดีกรมประชาสัมพันธ์ โดยมีอธิบดีกรมประชาสัมพันธ์เป็นประธานคณะกรรมการ

ในยุคของการบุกเบิกงานสื่อสารมวลชนด้านโทรทัศน์ เมื่อบริษัทไทยโทรทัศน์ จำกัด ได้ถือกำเนิดขึ้นเป็นสื่อชนิดใหม่ในสังคมไทยเมื่อปี พ.ศ.2498 นั้น แน่แน่นอนว่า ในยุคนั้นการเรียนการสอนทางด้านนิเทศศาสตร์หรือการสื่อสารมวลชน ยังไม่เกิดขึ้น บุคลากรที่ร่วมกันสานงานสื่อสารมวลชนด้านโทรทัศน์ให้เกิดขึ้น ไม่ได้มีการเตรียมพร้อมมากนัก ด้วยความต้องการของผู้นำรัฐบาลคือจอมพล ป.พิบูลสงคราม ที่ต้องการใช้สื่อโทรทัศน์เป็นเครื่องมือประชาสัมพันธ์ของรัฐบาลหลังจากที่ได้ใช้วิทยุกระจายเสียงเป็นเครื่องมือของรัฐบาลเพื่อติดต่อทางความคิดกับประชาชนทั้งประเทศและเมื่อได้เห็นความก้าวหน้าของโทรทัศน์จากการเดินทางไปต่างประเทศ (สินิทธ์ สิทธิรักษ์, 2533: 35)

บริษัท ไทยโทรทัศน์ จำกัด หน่วยงานรัฐวิสาหกิจแรกที่ทำหน้าที่สื่อมวลชนเริ่มต้นอย่างไม่มีความพร้อม ไม่สามารถยืนอยู่บนขาตนเองได้ ในหนังสือตำนานโทรทัศน์ไทยกับจ่านง รังสิกุล ได้กล่าวถึงประวัติความเป็นมาของ ท.ท.ท.และทีวี ซึ่งอ้างมาจากหนังสือไทยโทรทัศน์ ฉบับครบรอบปีที่ 15 โดยระบุถึง ปัญหาสำคัญ 3 ด้าน โดยกล่าวว่า “กิจการวิทยุโทรทัศน์ ได้ถือกำเนิดขึ้นมาในพื้นที่ดินของเอเชียเป็นแห่งแรกในประเทศไทย เมื่อปี พ.ศ.2498 ..กิจการวิทยุโทรทัศน์นับว่ามีปัญหายุ่งยากในการดำเนินงานอยู่หลายประการ ดังเช่น

1. ปัญหาทางการเงิน กิจการโทรทัศน์เป็นกิจการที่ต้องใช้เงินทุนมากดังนั้นในระยะเริ่มต้นจึงได้มีผู้ให้ภาพพจน์ต่อกิจการนี้ไปต่าง ๆ นานา เช่น รัฐบาลมาทุ่มเทเงินโดยเปล่าประโยชน์ กิจการอื่นที่ยังรอเงินทุนเพื่อพัฒนาอีกมาก เมื่อลงทุนแล้วรัฐบาลจะต้องเสียเงินค่าใช้จ่ายจากงบประมาณอย่างเดียวโดยไม่ได้รับผลตอบแทนก็คงจะไม่เจริญก้าวหน้า จึงจำเป็นต้องหารายได้มาเลี้ยงตัวโดยการรับจ้างโฆษณา

2. ปัญหาในด้านการดำเนินงาน ในระยะก่อตั้งคนไทยไม่มีความรู้ดีทั้งในทางเทคนิคและการจัดรายการโทรทัศน์ การก่อตั้งในสมัยนั้นไม่ได้กำหนดแผนงานไว้ล่วงหน้าอย่างเช่น ประเทศที่มีโทรทัศน์เกิดขึ้นในภายหลัง เช่น มาเลเซียได้วางแผนงานหลายปีว่าจะดำเนินการอย่างจริงจัง

3. ปัญหาในเรื่องการเมืองและสังคม จะเห็นว่าประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ยกเว้นประเทศฟิลิปปินส์เพียงประเทศเดียว ที่ให้เอกชนดำเนินการในกิจการสื่อมวลชนประเภทนี้ ส่วนประเทศอื่นๆ การเมืองอยู่ในระยะหัวเลี้ยวหัวต่อทางด้านสังคมประเทศเหล่านี้ได้รับอิทธิพลทางวัฒนธรรมจากประเทศตะวันตกมานาน ถึงแม้ประเทศไทยจะไม่เคยตกอยู่ในความควบคุมของประเทศตะวันตกใดก็ตาม แต่ผลสะท้อนจากประเทศใกล้เคียงทำให้ประเทศไทยต้องรับผลกระทบกระเทือนไปด้วย

ในการเริ่มต้นของบริษัท ไทยโทรทัศน์ จำกัด ซึ่งยังไม่มีความพร้อมนั้น ได้อาศัยกรมประชาสัมพันธ์ ซึ่งเป็นหน่วยงานรัฐบาลที่ถือหินใหญ่เป็นที่เลี้ยง สะอาด เปี่ยมพงศ์สานต์

นักแสดงคนหนึ่งของบริษัทฯ ในยุคบุกเบิก กล่าวถึงความไม่พร้อม ตั้งแต่เริ่มต้นของบริษัทฯ ไว้ในหนังสือตำนานโทรทัศน์กับจ่านง รังสิกุล ว่า“ฝ่ายรายการเป็นหัวใจของกิจการโทรทัศน์ และเป็นหน้าตาของงานสื่อสารมวลชนแขนงนี้ ไม่ว่าจะอะไรก็ตามที่จะปรากฏบนจอ แม้เพียงวินาทีเดียวก็ตาม จะต้องเป็น ไปด้วยการกำหนดและจัดให้ฝ่ายนี้ทั้งสิ้น แต่ฝ่ายรายการไม่มีอะไรที่เป็นของตัวเอง เลข ที่ทำการของฝ่ายจัดรายการ ทั้งด้านทีวีและวิทยุ กลับต้อง ไปอาศัยอยู่ที่กองกระจายเสียง ต่างประเทศของกรมประชาสัมพันธ์ เพราะหัวหน้าฝ่ายจัดรายการ โทรทัศน์และวิทยุของบริษัท ไทยโทรทัศน์ จำกัด คือ หัวหน้าจ่านง รังสิกุล ผู้ซึ่งเป็นหัวหน้ากองกระจายเสียงต่างประเทศ กรมประชาสัมพันธ์นั่นเอง”

ความไม่พร้อมต่อการสร้างสรรค์รายการนั้น เกิดจากความรีบเร่งของ จอมพล ป.พิบูลสงคราม ที่ต้องการให้การออกอากาศวันแรกของบริษัท ไทยโทรทัศน์ตรงกับ วันชาติ คือวันที่ 24 มิถุนายน พ.ศ.2498 เพื่อเป็นของขวัญกับประชาชน “ทีวีช่อง 4 บางขุนพรหม รีบเร่งออกอากาศแบบหุนมานองถนน เพราะท่านจอมพล ป. นายกรัฐมนตรีสั่งว่า “ออกอากาศ วันที่ 24 มิถุนายน 2498 ให้เป็นของขวัญแก่ประชาชน” 24 มิถุนายนเป็นวันชาติ เป็น วันหยุดราชการให้ระลึกถึงวันเปลี่ยนแปลงการปกครองจากราชธิปไตยมาเป็นประชาธิปไตย ท่านจอมพล ป.ให้ความสำคัญแก่วันนี้ ยิ่งกว่าวันเกิดของตนเอง(14 กรกฎาคม) ตามผมมาดู พฤติกรรมของสิ่งที่ยังไม่พร้อม แต่ต้องทำว่า เขาทำอย่างไร... เมื่อแรกเปิดนั้น ทีวีดำหนึ่งๆ เราแพร่ภาพได้เพียง 4 วันด้วยอาการยักเยี้ยๆกัน ทำวันเว้นวัน เพราะเหตุว่า 1. รายการมีไม่พอ 2.ห้องส่งไม่พร้อม 3.ฉากไม่พร้อม...ห้องส่งใหญ่อันสมบูรณ์แบบยังไม่เสร็จ ใช้แต่ห้องส่งเล็ก มี รายการอะไรก็ใช้ห้องนี้ห้องเดียว ฝ่ายศิลปกรรมหนักใจมาก,พิชัย วาสนาส่ง(สท.บ.) ซึ่งมารับ ตำแหน่งภายหลังวันปฐมฤกษ์เพียง 7 วัน ได้จัดทีมไว้ครบครัน มีแผนกกราฟฟิค,ดีไซน์, ช่างไม้, ฉาก แต่ฉากที่ทำไว้เล่นคืนนี้ จะต้องรื้อทิ้งในวันพรุ่งนี้ เพื่อว่ามะรินนี้จะต้องทำฉากรายการใหม่ไว้ เล่นคืนมะรินนี้ (อาจินต์ ปัญงพรค์, 2532: 105-106)

ในขณะที่เริ่มออกอากาศนั้น การลงทุนส่วนใหญ่ได้เน้นไปทางด้านของการออกอากาศ รัศมีของเครื่องส่งก็ไม่ได้ไปไกลมากนัก “ไทยเราก็มีสถานีทีวีเป็นแห่งแรกของภาคพื้น เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ มีสถานีผลิตกำลังไฟฟ้าเอง เผื่อไว้เมื่อไฟฟ้าหลวงดับ มีแอร์ทั้งตึก ซึ่งห้อง เครื่องแอร์ใหญ่หึมา ใหญ่ที่สุดในเอเชียมีเสาอากาศสูงกว่าภูเขาทอง 3 เมตร มีเครื่องส่งทีวีรัศมี ครอบคลุมไปไกล 150 กิโลเมตร วัตจากบางขุนพรหม เชื้อหรือไม่ ลงทุนทั้งหมดแค่ 25 ล้านบาท เมื่อ พ.ศ.2497 ” (อาจินต์ ปัญงพรค์, 2532: 30)

ในส่วนความไม่พร้อมของรายการนั้น เกิดจากการขาดแคลนบุคลากรมาทำรายการ
 งานง รั้งสิกุล อดีตรองผู้อำนวยการทั่วไปและผู้อำนวยการฝ่ายจัดรายการและโฆษณาของ
 บริษัท ไทยโทรทัศน์ จำกัด ซึ่งเป็นบุคคลที่ร่วมในการบุกเบิกงานด้านโทรทัศน์ในระยะแรก
 ยอมรับว่า ในระยะแรกมีปัญหามูลากรมาก “เนื่องจากเป็นระยะเริ่มต้นของสถานี เรียกว่า เริ่มจาก
 ศูนย์ก็ดูจะไม่ผิด เพื่อนร่วมบุกเบิกมาด้วยกันคือ คุณสรรพสิริ วิริยศิริ ร่วมกันจัดทำโปรแกรม วาง
 ผังรายการ ช่วงนั้นเจ้าหน้าที่ยังมีไม่มาก ผมจะต้องจัดหาทีมงาน แม้กระทั่งเจ้าหน้าที่ฝ่ายจัดฉาก”
 (งานง รั้งสิกุล , ม.ป.ท.: 394)

ความไม่พร้อมส่วนหนึ่งก็คือการขาดแคลนบุคลากรที่มาทำงาน ในการค้นหาผู้มาร่วม
 งานนั้น สรรพสิริเป็นทั้งผู้ถูกเลือกให้มาทำงานในสื่อมวลชนแบบใหม่และเป็นผู้เลือกผู้ร่วมงาน
 ในองค์กรใหม่ที่ยังไม่มีทิศทางชัดเจน จากแผนกวิทยุโทรภาพที่มีสรรพสิริเป็นหัวหน้าแผนก
 คนแรกและคนสุดท้าย ก็ไม่ได้มีอัตรากำลังพร้อมนัก มีสรรพสิริคนเดียวที่ทำงานได้รับเงินเดือนใน
 แผนก ส่วนที่เหลือยืมตัวมาชั่วคราวทั้งนั้น (สินีทร สิทธีวิรัช, 2533: 85) “การบริหารงานต่างๆ
 เป็นไปโดยมีข้าราชการจากกรมประชาสัมพันธ์ เข้ามาควบคุมบริหารงานทั้งหมดเกือบทุกด้าน
 นับตั้งแต่ฝ่ายช่างเทคนิคไปจนถึงฝ่ายรายการและข่าว”(สะอาด เปี่ยมพงศ์สานต์, ม.ป.ท.: 133)

การขาดแคลนบุคลากรในยุคนั้น เกิดมาจากผู้บริหารได้มุ่งให้ความสนใจในเรื่องของการ
 จัดหาเครื่องมือ และอุปกรณ์ถ่ายทอดโทรทัศน์ ซึ่งอาจจะเรียกว่า เป็นHardware มากกว่า Software
 ที่หมายถึงตัวรายการ ซึ่งปัจจัยสำคัญของรายการคือ ผู้จัดทำรายการ ทั้งนี้บุคลากรส่วนใหญ่ดึงมา
 จากกรมประชาสัมพันธ์ ซึ่งดำเนินงานหลักทางด้านวิทยุกระจายเสียง และแม้ในระยะต้นของ
 การตั้งบริษัทไทยโทรทัศน์นั้น บริษัทฯก็ได้เปิดดำเนินการ โดยมีกิจการวิทยุกระจายเสียงขึ้นมาก่อน
 1 ปี เมื่อวันที่ 31 มกราคม 2497 โดยสรรพสิริได้เป็นผู้ตั้งชื่อ สถานีวิทยุนี้ว่า ท.ท.ท.คือนำชื่อย่อของ
 บริษัทฯมาใช้ ด้วยความทันสมัยของสถานีที่มีการปรับปรุงรูปแบบ ให้น่าสนใจกว่าสถานีวิทยุของ
 กรมประชาสัมพันธ์ ก็ทำให้สถานีวิทยุ ท.ท.ท. ได้รับความนิยมอย่างรวดเร็ว

ในเรื่องของการจัดหาบุคลากรเพื่อเข้ามาทำรายการโทรทัศน์ต่างๆของ
 บริษัท ไทยโทรทัศน์ก็อาจจะเรียกได้ว่า ไม่มีการวางแผนด้านนี้มาอย่างชัดเจนตั้งแต่ต้น แม้แต่เหตุ
 การณ์ของการที่สรรพสิริได้เข้าไปทำงานในสถานีวิทยุกระจายเสียง วิโอเอของสหรัฐ ซึ่งไม่ใช่
 สายงานโดยตรงในเรื่องของโทรทัศน์ ก็เกิดจากความต้องการของตัวสรรพสิริเอง มากกว่า
 การสนับสนุนของรัฐบาล ในการส่งคนไปดูงานด้านโทรทัศน์โดยตรง

หรือแม้แต่จ้าง รังสิกุลผู้บุกเบิกรายการสาระและบันเทิงของบริษัทไทยโทรทัศน์ ก็ไปศึกษาและทำงานในบรรษัทวิทยุกระจายเสียงอังกฤษ(บี.บี.ซี)ด้วยความสนใจของตนเองและความต้องการของบี.บี.ซีมากกว่า “เมื่อทำงานในตำแหน่งผู้ประกาศข่าวและนักจัดรายการวิทยุได้สองปี บรรษัทวิทยุและโทรทัศน์แห่งอังกฤษ(บี.บี.ซี.) ได้ขออืมตัวข้าราชการในกรมโฆษณาการไป 3 คน คือคุณฉลาก ณ นคร, คุณกลศ วิเศษสุรการ และผม รับหน้าที่เป็นผู้ประกาศและผู้ช่วยจัดรายการภาคภาษาไทย ทำข่าวสารคดีและข่าวบันเทิงบ้าง”(งาม รังสิกุล, ม.ป.ท.: 393)

ซึ่งต่อมาระยะหลังจ้างจึงได้รับทุนของบริษัท ฮาร์ ซี เอ ผู้ขายเครื่องส่งและอุปกรณ์โทรทัศน์ให้ไปดูงานด้านรายการในเดือนสิงหาคม พ.ศ.2497 เป็นเวลา 6 เดือน ในฐานะ Program Director และการโฆษณาแจ้งความ ซึ่งทำให้ความพร้อมทางด้านรายการสาระและบันเทิงจะมีมากกว่ารายการทางด้านข่าว ในขณะที่เวลานั้น ชิวะปรีชาภัทรศักดิ์ วัฒนพานิช ได้รับทุนของบริษัท ฮาร์.ซี.เอ จำกัด ไปศึกษาวิชาการด้านเทคโนโลยีการส่งและรับวิทยุโทรทัศน์โดยเฉพาะเมื่อกลางปี พ.ศ.2495 ซึ่งเป็นงานทางด้านเทคนิคมากกว่าที่จะเป็นเรื่องของรายการนั้นหมายถึงว่าการบริหารงานโดยภาพรวมของบริษัท ไทยโทรทัศน์ ในระยะต้น เริ่มขึ้นด้วยการถอดแบบมาจากการดำเนินรายการวิทยุกระจายเสียง โดยไม่ได้มีการนำเทคนิคการผลิตรายการข่าวโทรทัศน์จากต่างประเทศมาใช้ “เราได้ใช้วิทยุ ท.ท.ท.เป็นที่ทดลองฝึกฝนเตรียมงานอีกหลายประการสำหรับงานโทรทัศน์ที่กำลังจะติดตามมา รวมทั้งทางด้านรายการที่มีใช้ข่าวด้วย... โฆษก “วิทยุโทรภาพ” อย่างผมหรืออาคม มีโอกาสได้ฝึกปรือหาความชำนาญเป็น “โฆษกทีวี” ต่อไปก็บนเวทีที่วิทยุ ท.ท.ท.นี้เอง”(สรรพลี วิริยศิริ, 2537: 87)

การเริ่มต้นของบริษัทไทยโทรทัศน์ ในการจัดทำรายการต่างๆ ไม่ได้ให้ความสำคัญในเรื่องบุคลากรนั้น เป็นตามที่ลักษณะโครงสร้างขององค์การในระบบราชการที่เป็นผลเสีย ทั้งนี้บริษัทไทยโทรทัศน์ จำกัดแม้จะเป็นรัฐวิสาหกิจ แต่ในรูปแบบการบริหารงานแล้วยังคงระเบียบปฏิบัติต่างๆ เช่นเดียวกับกรมประชาสัมพันธ์ ดังที่สมยศ นาวิกานและมุสดี รุมาคม(2520)ได้แสดงไว้ว่า องค์การระบบราชการจะให้ความสำคัญกับความเป็นระเบียบ สิ่งที่คาดการณได้ และความมีเหตุผล จึงเรียกองค์การแบบราชการว่า รูปแบบองค์การที่เป็นเครื่องจักร ซึ่งแสดงให้เห็นเป็นนัยว่า องค์การแบบราชการจะละเลยปัญหาทางด้านตัวบุคคล อันเป็นองค์ประกอบเบื้องต้นภายในองค์การ ดังนั้นองค์การแบบราชการ.อาจจะเรียกได้ว่าเป็นองค์การที่ปราศจากคน คนได้ถูกพิจารณาว่า เป็นสิ่งที่ไม่มีความรู้สึก ไม่มีอารมณ์ เป็นปัจจัยอย่างหนึ่งในการผลิต

นอกจากความไม่พร้อมของการเปิดตัวองค์กรแล้ว ความพร้อมของประชาชนในการมีเครื่องรับโทรทัศน์ก็ยังไม่เพียงพอ “สมัยแรกๆ นั้น เครื่องรับโทรทัศน์ยังมีกันน้อย วันเปิดสถานี

จริงๆ มีโทรทัศน์ดูกันจริงๆ ตามบ้าน ก็ไม่ก็รื้อยเครื่อง นอกนั้นเป็นโทรทัศน์ของสถานที่ราชการ เสียมากกว่า เนื่องจากในสมัยแรกๆ ผู้ที่ครอบครองเครื่องรับโทรทัศน์จะต้องขึ้นทะเบียนเป็นเจ้าของเครื่องรับที่กรมประชาสัมพันธ์ จะเป็นเจ้าของเครื่องรับ โดยไม่ได้จดทะเบียนตามกฎหมายไม่ได้”(สะอาด เปี่ยมพงศ์สานต์, ม.ป.ท.: 134)

การที่มีโทรทัศน์ไม่ก็รื้อยเครื่องน่าจะมาจากเครื่องรับมีราคาแพง “กรุงเทพฯ มีเครื่องรับทีวีขาวดำไม่กี่เครื่อง จังหวัดล้อมรอบในรัศมี 150 กิโลเมตร รวมกันแล้วก็ไม่กี่เครื่อง คนซื้อต้องเป็นคนใจถึง หัวทันสมัยและต้องมีเงินตุงๆ เพราะเครื่องละ 4 พันกว่าบาท ในสมัยที่ทองคำบาทละ 600-800 บาท”(ฮาจินต์ ปัญงพรค์, 2532: 62)

เสริม เชยสงวน อดีตผู้ช่วยเลขานุการบริษัท ไทยโทรทัศน์ จำกัดระบุว่า บริษัท ไทยโทรทัศน์ จำกัดประสบปัญหาในเรื่องรายได้ตั้งแต่เริ่มเปิดมิกิจการโทรทัศน์ จากปัญหาเครื่องรับโทรทัศน์ “ในปีแรกของการดำเนินงานมีเครื่องรับโทรทัศน์ประมาณ 500 เครื่อง ต่อมาในปีที่มีประมาณ 2,000 เครื่อง จนถึงปีที่ 11 (พ.ศ.2509) ของการดำเนินกิจการมีเครื่องรับโทรทัศน์อยู่ประมาณ 200,000 เครื่อง รายได้ของสถานีโทรทัศน์นั้นขึ้นอยู่กับการรับจ้างโฆษณา แต่เมื่อเครื่องรับมีน้อยราคาค่าโฆษณาก็อยู่ในอัตราที่ต่ำ”(เสริม เชยสงวน, ม.ป.ท.: 37)

2.1.2 การบุกเบิกงานข่าวโทรทัศน์อาศัยความสามารถของปัจเจกบุคคล

การขาดแคลนบุคลากรนั่นเอง นำไปสู่การที่ผู้บุกเบิกงานทางด้านรายการโทรทัศน์ จะต้องเข้าไปทำงานในหลายหน้าที่ เช่น กรณีของ จ่านง รังสิกุล ผู้บุกเบิกรายการโทรทัศน์ของบริษัท ไทยโทรทัศน์ “มีรายการจำนวนมากที่นอกจากจัดทำเองแล้ว ผมยังต้องรับหน้าที่เป็นพิธีกรผู้ดำเนินรายการด้วยตนเอง”(จ่านง รังสิกุล, ม.ป.ท.: 394)

ส่วนของสรรพสิริก็ต้องสวมหมวกหลายใบ ทำหลายหน้าที่หลายตำแหน่ง โดยรับผิดชอบด้านรายการข่าวโทรทัศน์เป็นหลัก เพื่อให้การออกอากาศในระยะแรกดำเนินไปได้ สรรพสิริต้องรับทั้งตำแหน่งหัวหน้าฝ่ายข่าวและการประกาศ และหัวหน้าฝ่ายช่างภาพและแสง ซึ่งก็ได้ประยุกต์ทักษะและความรู้จากประสบการณ์ที่สั่งสมและพัฒนากันต่าง ๆ รวมทั้งความรู้ที่ได้จากการศึกษาจากสถาบันทางการถ่ายภาพนิวยอร์ก อินสติติว ออฟ โฟโตกราฟี ที่ประเทศสหรัฐอเมริกา ที่สรรพสิริได้เข้าไปสมัครเรียนด้วยตนเองและด้วยทุนของตนเอง “คุณสรรพสิริ วิวยศิริ ผู้เป็นหัวหน้าฝ่ายข่าวนั้น ก็ต้องรับผิดชอบการประกาศต่างๆ ของรัฐบาลและสถานีของเราด้วย

ดังนั้นฝ่ายนี้จึงมีข้อยาวออกไปว่า “ฝ่ายข่าวและการประกาศ” คุณสรรพสิทธิยังต้องคุม การถ่ายภาพยนตร์ข่าว ซึ่งต้องคุมการล้างฟิล์ม คัดต่อฟิล์ม ตามฟิล์มและการผลิตสไลด์ประกาศ สไลด์ของสถานีและสไลด์โฆษณาสินค้า” (อาจินต์ ปัญจพวรรค์, 2532: 67)

แม้กระทั่งวันแรกของการออกอากาศรายการข่าวของสถานีโทรทัศน์ช่อง 4 บางขุนพรหม ของบริษัท ไทยโทรทัศน์ สรรพสิทธิก็ได้ทำหน้าที่ผู้ประกาศข่าว และออกไปทำข่าวเองด้วย

นอกจากนี้การจัดหาบุคลากรมาทำหน้าที่ต่างๆ ในรายการก็ล้วนมาจากคนในแวดวงของ กรมประชาสัมพันธ์ โดยไม่ได้มีการเปิดรับสมัครใหม่แต่อย่างใด อย่างไรก็ตามก่อนจะเริ่ม งานข่าวโทรทัศน์นั้น ความสนใจและการเตรียมพร้อมของผู้บริหารของบริษัทฯ จะเน้นหนักอยู่ใน เรื่องการออกอากาศมากกว่า ส่วนทางการใช้อุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องกับข่าวโทรทัศน์นั้น ก็เริ่มมีการฝึก การล้างฟิล์มภาพยนตร์ที่ใช้ในการถ่ายข่าว “สมโภชน์ นาคสุข ฝึกบุญส่ง อ่วมอารีย์จนทำได้ กล่องแคล่วทั้งๆ ที่หลับตาแล้วจึงบอกว่า “นี่มันแคฝือกโวย เขาจริงๆ ต้องทำในห้องมืดไม่มีแสง ไม่จัน “ฟ็อก” หมด บุญส่งต้องหลับตาปีแล้วทำให้กล่องเหมือนลิ้มตา” (สรรพสิทธิ วิรัชศิริ, “ไอ้ปู่”บุษนิยบุคคลของทีวีไทย เอกสารไม่ได้ตีพิมพ์, 3)

จากความไม่พร้อมของบริษัท ไทยโทรทัศน์ จำกัด โดยเฉพาะเมื่อบุคลากรไม่พร้อม การออกอากาศของสถานีโทรทัศน์ช่อง 4 บางขุนพรหม ในวันแรก จึงไม่เป็นเรื่องที่น่าสงสัยเลยว่า จะขลุกขลักและวุ่นวายประการใด

ความไม่พร้อม ขาดการวางแผนด้านบุคลากร นับจากวันเริ่มต้นของการออกอากาศ ดังนั้น จึงต้องทำไป คัดแปลงไปและแก้ไขปรับเปลี่ยนไปจนกว่าจะลงตัว การทำงานในระยะแรกผู้บริหาร จึงต้องลงมาอยู่ในระดับปฏิบัติการ ต้องอาศัยความสามารถของตนเอง ลงมือทำเองเป็นส่วนใหญ่

ทั้งสรรพสิทธิ และจ่านงค์ รังสิกุล ผู้บุกเบิกรายการโทรทัศน์ ต่างก็ต้องเป็นผู้ดำเนินรายการ เอง ต่อเมื่อรายการออกอากาศไปได้ระยะหนึ่งแล้ว การขยายตัวและสรรหามูลากรมาเพิ่มเติม เพื่อ ให้เกิดการพัฒนางานจึงจะดำเนินต่อไป และนำไปสู่การขยายงาน รวมทั้งการสร้างสรรงานใหม่ๆ ทั้งนี้ในระยะตอนต้นของการมีโทรทัศน์ให้แก่ ประชาชน “มันเป็นสมัยที่วิธีการ หลักการ วิชาการ และการจัดการ ยังไม่มีใครสอนใคร ต้องลองเองแล้วรู้เอง, หน้าแตกเองจึงจะฉลาดขึ้น, ต้องเรียน จากความผิดพลาด จึงรู้ข้อบกพร่อง เอามาเป็นหลักปฏิบัติ เป็นสมัยที่มหาวิทยาลัยยัง ไม่มีวีแวว ที่จะเปิดคอร์สวารสารศาสตร์, นิเทศศาสตร์ แต่เราก็ต้องรีบเปิดทีวีเพราะ

ท่านจอมพล ป.พิบูลสงคราม ท่านจะให้เป็นของขวัญแก่ประชาชนให้ได้ ในวันที่ 24 มิถุนายน 2498(วันชาติ)” (อาจินต์ ปัญงพรค์, 2532: 164)

การบุกเบิกงานข่าวโทรทัศน์ในระยะแรก จึงเริ่มขึ้นด้วยความไม่พร้อม มีการขาดแคลนบุคลากร สรรพสิริได้อาศัยความเป็นตัวของตัวเองในการสร้างสรรรายการ ดังเช่นที่จำนง รังสิกุล ได้ทำป้ายติดไว้หน้าห้องส่งโทรทัศน์ว่า “The Show must go on.” ไม่ว่าจะอะไรจะเกิดขึ้น รายการจะต้องดำเนินต่อไป

ท่ามกลางความไม่พร้อมต่างๆ รายการข่าวก็เช่นเดียวกัน ที่จะต้องดำเนินต่อไป ด้วยความสามารถในด้านการใช้เสียง การอ่าน การแสดงออก ความสามารถในการถ่ายภาพข่าว ความสามารถในการจับประเด็นข่าว ความว่องไวรวดเร็วในการเป็นผู้สื่อข่าว และเป็นผู้ที่ทำงานแข่งกับเวลา อุทิศเวลาให้กับงานมากกว่าตัวเอง

สรรพสิริได้ทุ่มเทสิ่งต่างๆ เหล่านี้ให้กับงานข่าวในยุคบุกเบิกเริ่มต้น โดยปราศจากมิหนังกจากการศึกษาด้านโทรทัศน์มาโดยตรง ในการสื่อข่าวได้อาศัยทักษะจากการทำงานข่าวหนังสือพิมพ์ระหว่างเป็นหัวหน้าแผนกสื่อข่าว ของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย กรมประชาสัมพันธ์ การนำเสนอรายการข่าวโทรทัศน์ โดยอาศัยรูปแบบจากรายการข่าวของวิทยุกระจายเสียง ในการถ่ายภาพข่าวอาศัยทักษะความสามารถจากการศึกษาทางวิชาการถ่ายภาพจากสหรัฐ และความทุ่มเทในการทำงานนั้น ได้อาศัยความรักและการให้ความสนใจในสื่อโทรทัศน์ที่มีมานาน

ในยุครุ่งอรุณของสื่อโทรทัศน์ดังที่กล่าวมาแล้ว รัฐบาลได้เตรียมการในด้านการออกอากาศและด้านเทคนิคมากกว่า จะมีการเตรียมความพร้อมด้านรายการ ในขณะที่สรรพสิริได้พยายามสร้างความสนใจของประชาชนที่รับชมให้อยู่ในเนื้อหาของข่าวโทรทัศน์ที่เน้นข่าวเหตุการณ์ ข่าวที่รวดเร็ว และความน่าตื่นตาตื่นใจของภาพข่าว

ดังนั้นในไม่ความพร้อมของการเสนอข่าวโทรทัศน์ในยุคแรก เช่น การออกอากาศออกได้เพียง 4 วันต่อสัปดาห์ หากไม่ทันสมัย การไม่มีข่าวที่เป็นข่าวที่น่าสนใจของผู้ชม (human interest) หรือไม่มีความหลากหลายของข่าวมากนัก ก็ยังเป็นเรื่องที่ผู้ชมโทรทัศน์ไม่ได้เห็นว่า เป็นข้อบกพร่อง เนื่องจากในยุคเริ่มแรกของการมีสื่อโทรทัศน์นั้น ผู้ชมยังไม่ได้สนใจในเนื้อหา (message) ของรายการเท่ากับความแปลกใหม่ของตัวสื่อ (media) การได้เห็นภาพจากที่ห่างไกล

สอดคล้องตามแนวคิดของMcLuhan นักทฤษฎีในกลุ่มเทคโนโลยีเป็นตัวกำหนด ได้พิจารณาว่า “สำหรับความสนใจเรื่องสื่อกับประสบการณ์ของมนุษย์นั้นจุดเด่นของ McLuhan อยู่ที่ว่า เขาไม่สนใจว่า “คนเรามีประสบการณ์กับอะไร” (what we experience) แต่กลับสนใจว่า “คนเรามีประสบการณ์อย่างไร”(How we experience) หากพูดในภาษาการสื่อสารก็คือ McLuhan ไม่ได้สนใจ “เนื้อหาของข่าวสาร(content) หากแต่สนใจ “รูปแบบของสื่อ(form/media)” (กาญจนา แก้วเทพ, 2541: 119) ในช่วงระยะแรกของการเปิดตัวใหม่ของสื่อ ผู้ชมโทรทัศน์ชาวไทยยังสนใจ “สื่อ” มากกว่า “สาร”

ถึงแม้สรรพสิริไม่ได้ศึกษาในด้านนิเทศศาสตร์หรือการสื่อสารมวลชนโดยตรง แต่จากการเรียนรู้และความเข้าใจในศักยภาพของโทรทัศน์ในความเป็น “ดาวิyth” ที่สามารถทำลายอุปสรรคในด้านระยะทางและกาลเวลา ในการเสนอข่าวสารสรรพสิริจึงได้เน้นความรวดเร็ว ความสดของการรายงานข่าวเหตุการณ์ แต่อย่างไรก็ตามการเสนอข่าวโทรทัศน์ในยุคแรกก็ยังประสบกับอุปสรรค

จากความไม่พร้อมที่กล่าวมาข้างต้นย่อมรวมไปถึงข้อจำกัดของของเทคโนโลยีและการคมนาคม การสื่อข่าวโทรทัศน์ในยุคแรกนั้นอยู่ที่ ไม่มีอุปกรณ์การถ่ายทอดสดไม่ว่า ENG (electronic news gathering)หรือ SNG(satellite news gathering)ซึ่งทำให้ข่าวนั้นมีความรวดเร็ว จนเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในข่าว สามารถออกอากาศได้ทันที(real time) อย่างไรก็ตามในท่ามกลางข้อจำกัดเหล่านี้ สรรพสิริได้บุกเบิกงานข่าวโทรทัศน์ โดยพยายามที่จะให้ข่าวโทรทัศน์ออกอากาศโดยเร็วที่สุด ไม่ว่า จะอาศัยความสามารถของตัวเอง ในการไปถ่ายข่าวเอง หรือขับรถไปเอง ทั้งนี้ กล้องถ่ายภาพที่สรรพสิริจะใช้ในการถ่ายภาพจะมีฟิล์มเตรียมพร้อมอยู่แล้ว

ในระยะเบื้องต้นของการเสนอข่าวโทรทัศน์นี้ เนื่องจากงานข่าวโทรทัศน์เป็นงานที่ถ้าพึ่งคนคนเดียวไม่สามารถทำได้ ต้องอาศัยการทำงานเป็นทีม เช่นการประสานงานในการล้างฟิล์ม ซึ่งเป็นขั้นตอนที่ยุ่งยาก แต่อย่างไรก็ตามโดยรวมแล้ว เนื่องจากปัญหาบุคลากรขาดแคลนดังกล่าว การเสนอข่าวโทรทัศน์ของบริษัท ไทยโทรทัศน์ เมื่อเริ่มออกอากาศได้อาศัยความพร้อมสรรพสิริในการเป็นผู้ประกาศ ที่มีประสบการณ์จากการอ่านข่าวทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยในการอ่านข่าวโทรทัศน์ จะเห็นได้ว่าสรรพสิริได้บุกเบิกงานด้านข่าวโทรทัศน์ด้วยความสามารถในการทำงานในหลากหลายหน้าที่ เป็นทั้งช่างภาพ ผู้สื่อข่าว ผู้ประกาศ หรือแม้กระทั่งพนักงานขับรถ

การทำงานที่ลุล่วงไปได้ นั่น หากพิจารณารูปแบบของบริษัทไทยโทรทัศน์ในระยะแรกที่ยังเป็นองค์การแบบราชการแล้ว สรรพศิริได้แก้ไขอุปสรรคอันเป็นข้อเสียในองค์การแบบราชการ โดยแม็กซ์ เวเบอร์(Max Weber, 1974) ได้ชี้ว่า องค์การแบบราชการจะให้ความสำคัญกับความ เป็นระเบียบ สิ่งที่สามารถทำได้และความมีเหตุผล องค์การแบบราชการจะละเลยปัญหาทางด้าน ตัวบุคคล คนได้ถูกพิจารณาว่า เป็นสิ่งที่ไม่มีความรู้สึก ไม่มีอารมณ์ เป็นปัจจัยอย่างหนึ่ง ในการผลิต ไม่ใช่เป็นสิ่งที่มีความซับซ้อน และไม่มีคุณลักษณะพิเศษเฉพาะตัว องค์การแบบ ราชการถือว่า ตัวบุคคลเป็นรองจากองค์การ บุคคลจะถูกเปลี่ยนบุคลิกให้เป็นไปตามความต้องการ ทางด้านระเบียบที่เป็นมาตรฐาน ความรับผิดชอบและอื่นๆ การขาดความกระตือรือร้นเป็นสิ่งที่มัก จะเกิดขึ้นเสมอ

ในทางตรงกันข้ามด้วยความเป็นปัจเจกบุคคล โดยเฉพาะสรรพศิริซึ่งมีความสามารถ หลายด้านในงานที่เกี่ยวข้องกับงานข่าวโทรทัศน์ รวมทั้งสรรพศิริเป็นบุคคลที่กระตือรือร้น ในการทำงานข่าว โดยได้สังเกตเห็นคุณค่าของข่าวโทรทัศน์ ที่ขึ้นอยู่กับความเร็วในการนำเสนอ ทำให้สรรพศิริได้ตัดอุปสรรคอื่นออกไปไม่ว่าจะเป็นระเบียบทางราชการ ระบบหรือขั้นตอน โดยอาศัยตำแหน่งหน้าที่ในทางบริหารลงไปปฏิบัติงานเอง จากประสบการณ์ของผู้วิจัยเองซึ่งทำงาน ในฝ่ายข่าวโทรทัศน์ องค์การสื่อสารมวลชนแห่งประเทศไทย ได้เห็นว่า งานข่าวโทรทัศน์จะต้อง อาศัยความเร็วในการปฏิบัติงาน หากได้ผู้บริหารที่มีความกระตือรือร้น ลดขั้นตอนใน ทางปฏิบัติลงได้แล้ว ก็จะทำให้งานข่าวนั้นมีประสิทธิภาพ ดังนั้นอาจจะกล่าวได้ว่า รูปแบบ องค์การแบบราชการที่มีขั้นตอนมากมายนั้น ไม่เหมาะสมกับการนำมาใช้ ในองค์การข่าวสารหรือ องค์การสื่อสารมวลชน

นอกจากนี้สรรพศิริยังได้แก้ปัญหาข้อเสียขององค์การแบบราชการ จากการที่ต้องรักษาไว้ ต่อถูกข้อบังคับและวิธีปฏิบัติงานที่มีอยู่เป็นจำนวนมาก ซึ่งยังต้องมีค่าใช้จ่าย ความล่าช้าและ ข้อจำกัดต่างๆ ซึ่งในการทำงานหลายหน้าที่ของสรรพศิริ เท่ากับว่า บริษัทไทยโทรทัศน์ สามารถ ประหยัดค่าจ้างจากการทำงานได้อีกส่วนหนึ่ง และลดขั้นตอนต่างๆ เพราะสรรพศิริลงไป ปฏิบัติงานเอง

ซึ่งหากพิจารณาตามทฤษฎี การวิเคราะห์บุคลลากรผู้ทำการสื่อสารในบริบทขององค์กร สื่อมวลชน(The communicator in organization context)แล้ว จะเห็นว่า องค์กรสื่อมวลชนจะต้องให้ ความสำคัญของบุคลลากร

แม้ว่าสรรพสิริจะไม่ได้มีคุณลักษณะทั้งหมดดังกล่าว แต่สรรพสิริก็เป็นบุคคลที่กล่าวได้ว่า ได้สร้างผลงานข่าวในลักษณะของศาสตร์และศิลป์ประกอบกัน ด้วยการเสนอข่าวที่มีสีสัน รวดเร็ว ด้วยเทคนิคการถ่ายภาพที่ได้ศึกษาและฝึกฝนมา ลองพิจารณาด้วยว่า หากสรรพสิริถ่ายภาพ ได้แต่ไม่เข้าใจในเรื่องหลักการถ่ายภาพ ที่ประกอบด้วยขนาดภาพต่างๆ และความกลมกลืนของการตัดต่อนำเสนอภาพข่าว ผู้ชมข่าวโทรทัศน์จะเกิดความรู้สึกอย่างไร คงไม่แตกต่างกับการนั่งรถไฟเหาะตีลังกา หรือ อาจจะเรียกได้ว่า เป็นการทำลายคุณค่าของข่าวนั้นลงได้อย่างชัดเจน

2.2 การทำงานเป็นหัวหน้าฝ่ายข่าวโทรทัศน์ บริษัท บางกอกเอ็นเทอร์เทนเมนต์ ในฐานะองค์กรสื่อสารมวลชนของเอกชน ระหว่างปี พ.ศ.2512 - พ.ศ.2514

การทำงานข่าวโทรทัศน์ในระยะที่ 2 ของสรรพสิริ ระหว่างปี พ.ศ.2512-2514มีบริบทที่เปลี่ยนไปหลายด้าน ในด้านภายในองค์กร เนื่องจากรูปแบบของบริษัท บางกอกเอ็นเทอร์เทนเมนต์ จำกัด เป็นบริษัทเอกชนที่รับสัมปทานโทรทัศน์ จากบริษัท ไทยโทรทัศน์ จำกัด การทำงานในบริษัทเอกชนมีข้อดีคือการบริหารงานคล่องตัวมากกว่า แต่อย่างไรก็ตามก็ยังคงควบคุมโดยกรมประชาสัมพันธ์ ซึ่งดูแลงานของบริษัท ไทยโทรทัศน์ ส่วนข้อเสียคือ การคำนึงถึงงานข่าวในลักษณะเป็น หน่วยการผลิตรายการหนึ่งของสถานีโทรทัศน์ที่มีค่าใช้จ่าย มากกว่าจะเป็นหน่วยงานที่ให้บริการแก่สาธารณะ(Public Service) ในด้านภายนอกองค์กร การทำงานมีคู่แข่งมากขึ้นคือมีสถานีโทรทัศน์อีก 3 ช่อง ซึ่งแตกต่างจากการทำงานข่าว ในช่วงระยะเวลาแรกที่มีสถานีโทรทัศน์เพียงแห่งเดียว

ในด้านสังคมและเศรษฐกิจ ก็มีการเติบโตและมีความแตกต่างมากกว่าในยุคเริ่มมีโทรทัศน์ครั้งแรก คือโทรทัศน์กลายเป็นองค์กร ที่เอกชนสามารถเข้าไปแสวงหารายได้และกำไรจากเดิม ซึ่งมีเพียงบริษัท ไทยโทรทัศน์จำกัดซึ่งเป็นหน่วยงานรัฐวิสาหกิจของรัฐบาล แต่อย่างไรก็ตามคือโทรทัศน์ก็ยังถูกควบคุมโดยรัฐบาล ซึ่งขณะนั้นยังอยู่ระบอบเผด็จการ ในสมัยรัฐบาลจอมพลถนอม กิตติขจร โดยในสัญญาระหว่างบริษัทไทยโทรทัศน์ จำกัดกับบริษัทบางกอก เอ็นเทอร์เทนเมนต์ จำกัด เมื่อวันที่ 4 มีนาคม 2511 มีข้อกำหนดที่จะให้ประโยชน์ตอบแทนแก่รัฐและแก่บริษัท ไทยโทรทัศน์ และในการดำเนินการนั้น ก็อยู่ในความควบคุมของกรมประชาสัมพันธ์และบริษัท ไทยโทรทัศน์ จำกัดด้วย
(เกริกเกียรติ พันธุ์พิพัฒน์และปนัดดา ชนสทิษฐ์, 2526: 143)

สถานีโทรทัศน์ช่อง 3 ก็ยังถูกรัฐบาลจับตามอง ผ่านทางกรมประชาสัมพันธ์ซึ่งทำหน้าที่เป็นหน่วยงานของรัฐ ที่ควบคุมสื่อโทรทัศน์และวิทยุ การวิเคราะห์ในช่วงนี้ได้แบ่งการพิจารณาออกเป็น 2 ลักษณะ

2.2.1 โอกาสการทำงานภายใต้ระบบเอกชน

2.2.2 ผลกระทบจากการทำงานจากปัจจัยในความเป็นองค์กรเอกชน

2.2.1 โอกาสการทำงานภายใต้ระบบเอกชน

ดังที่กล่าวแล้วว่า การทำงานในระยะที่ 2 ของสรรพสิรินั้น มีสถานีโทรทัศน์ช่องอื่นอีก 3 ช่อง และแม้ว่าการแข่งขันยังไม่รุนแรง เนื่องจากรายการข่าวยังถูกมองว่า ไม่ใช่รายการทำเงินเท่ารายการบันเทิงอื่นๆ แต่ การทำงานข่าวโทรทัศน์ในตำแหน่งผู้บริหารของสถานีโทรทัศน์ช่อง 3 ของบริษัท บางกอก เอ็นเทอร์เทนเมนท์ จำกัด ของสรรพสิริ สรรพสิริยังคงให้ความสนใจและทุ่มเทกับการทำงานเหมือนเช่นเคย หากทว่ามีลักษณะวิธีทำงานที่แตกต่างจากการทำงานในบริษัท ไทยโทรทัศน์ จำกัด ในยุคบุกเบิก เนื่องจากในยุคสมัยนี้มีทีมงานที่มีจำนวนมากขึ้นหลายสิบคน และสรรพสิริเองก็ได้ผ่านประสบการณ์การทำงานโทรทัศน์มาพอสมควร

อย่างไรก็ตามสรรพสิริก็ยังได้ริเริ่มความแปลกใหม่ของการทำงานข่าวโทรทัศน์ต่อไป ในบทบาทของหัวหน้าฝ่ายข่าวโทรทัศน์ ซึ่งเกี่ยวข้องทั้งด้านการนำเสนอและการผลิตข่าว โดยเฉพาะในการทำงานในช่วงเวลานี้ เนื่องจากเป็นระบบของเอกชน ผู้บริหารของสถานี จึงได้ให้โอกาสในการตัดสินใจหลายประการแก่สรรพสิริ ทำให้สรรพสิริได้มีอิสระพอสมควร คือ มีอำนาจเบ็ดเสร็จในฝ่ายข่าว ไม่ว่าจะเป็นเริ่มตั้งแต่การรับสมัครผู้สื่อข่าว และช่างภาพ การบริหาร การควบคุม รวมไปถึงข้อเสนอต่อเวลาการออกอากาศ นอกจากนี้ยังไปรวมไปถึงในเรื่องค่าใช้จ่ายในการออกไปทำข่าว

ในเรื่องการนำเสนอข่าวโทรทัศน์นั้น สรรพสิริยังคงเน้นความรวดเร็วในการออกอากาศ และได้เพิ่มเวลาการนำเสนอข่าวหลายช่วงมากขึ้น เพื่อลดข้อจำกัดที่จะต้องรอเวลาออกอากาศ และเพื่อแข่งขันกับสถานีโทรทัศน์ช่องอื่น ในขณะที่สถานีโทรทัศน์ช่องอื่นยังคงจำกัดเวลาการเสนอมีเฉพาะข่าวภาคหลัก การนำเสนอในแง่ความถี่ของการออกอากาศทำให้ผู้ชมติดตามข่าวได้อย่างต่อเนื่อง ซึ่งทำให้เกิดการแข่งขันในการเสนอข่าวมากขึ้น

ในแง่การผลิตข่าวโทรทัศน์ บริบทของการทำงานข่าวโทรทัศน์ของสรรพสิริในระยะที่สองนี้ได้เปลี่ยนแปลงไป การแข่งขันในการเสนอข่าวเริ่มต้นตัวมากขึ้น ข่าวโทรทัศน์เริ่มมีลักษณะนำเสนอรายละเอียดของข่าวมากขึ้น โดยสรรพสิริได้ริเริ่มแบ่งหน่วยงานย่อยที่คอยป้อนข้อมูล “เมื่อเป็นหัวหน้าฝ่ายข่าวโทรทัศน์ช่อง 3 ผมเริ่มเอาระบบต่างๆมาใช้ ระบบเช่นว่า การแบ่งงาน เป็นแผนกข่าวในประเทศ แผนกข่าวต่างประเทศ แผนกข้อมูล มีการประชุมและวางแผนรวบรวม ตอนนั้นทีวีช่องอื่นยังไม่มี”(สรรพสิริ วิรยศิริ, สัมภาษณ์, 16 กันยายน 2541)

การติดตามข่าวนั้น เริ่มตั้งแต่ให้มีกระดานระบุงการออกไปทำข่าวของผู้สื่อข่าว ช่างภาพ และพนักงานที่เกี่ยวข้องในแต่ละวัน ซึ่งสรรพสิริจะเป็นแบ่งงานและลงรายละเอียดในทุกเช้าของการทำงาน มีการประชุม และผู้สื่อข่าวจะต้องได้รับข้อมูลข่าวก่อนออกไปทำข่าวจากแผนกข้อมูล รวมทั้งแผนกข้อมูลข่าวจะป้อนข้อมูลเพื่อประกอบอยู่ในเนื้อหาข่าว “อย่างเช่นจะไป สัมภาษณ์ผู้ว่าฯอุทัยธานีต้องมีรูปผู้ว่าฯ ข้อมูลก่อน ไปมีการซักซ้อมว่า จะถามอะไรบ้าง ผมเป็นคนแรกที่ทำข่าวต้องใช้ข้อมูล ต้องมีข้อมูลก่อนออกไปทำข่าว”(สรรพสิริ วิรยศิริ, สัมภาษณ์, 16 กันยายน 2541) ในส่วนที่จำเป็นต้องมีข้อมูลเดิมเพื่อสร้างความเข้าใจในข่าวนั้น

นอกจากนี้สรรพสิริยังได้ฝึกให้ผู้สื่อข่าวมีความชำนาญในแต่ละเรื่อง โดยการมอบหมายงานให้แต่ละคนทำเฉพาะเรื่องในส่วนของการทำงานนั้น แม้สรรพสิริจะเป็นผู้บริหารแล้วก็ตาม แต่ก็ยังคงลงไปปฏิบัติงานข่าวเอง เนื่องจากความเป็น “คนข่าว” ซึ่งเป็นผลดีในแง่หนึ่งคือ ทำให้พนักงานในฝ่ายข่าวเกิดความกระตือรือร้นในการทำงาน (ธรรมนุญ แสงรังษี, สัมภาษณ์, 22 กรกฎาคม 2541)

2.2.2 ผลกระทบของการทำงานจากปัจจัยในความเป็นองค์กรเอกชน

สถานภาพของรายการข่าวในช่วงปี 2512 ข่าวเป็นรายการหนึ่งในบรรดาหลายรายการของสถานีโทรทัศน์ที่ต้องมีค่าใช้จ่าย และค่าใช้จ่ายนั้นมีผลต่อการปฏิบัติงาน ก่อให้เกิดการจำกัดการทำงาน รูปแบบองค์กรที่เป็นเอกชนของสถานีโทรทัศน์ช่อง 3 ของบริษัท บางกอก เอ็นเทอร์เทนเมนท์ จำกัด ซึ่งมีการคำนึงถึงรายได้รายจ่าย มีผลต่อการทำงานข่าวโทรทัศน์อย่างยิ่ง

งานข่าวในระบอบที่โครงการการแข่งขันนั้น นอกจากจะต้องมีข่าวรวดเร็วจับใจแล้ว บางครั้งจะต้องมีข่าวที่กว้างไกล จากการทุ่มเทต่อการทำงานและการบุกเบิกงานในฐานะ หัวหน้าฝ่ายข่าวของสรรพสิริ แม้ว่าสรรพสิริจะทำงานเกินเวลาแต่ไม่ได้บ่นค่าล่วงเวลา “ผมเป็นหัวหน้าฝ่ายไม่เคยเบิกโอที เข็นก็กินเหล้า ดักหนังของผมต่อ ผมเป็นคนขี้ขี้”(สรรพสิริ วิจารณ์, สัมภาษณ์, 16 กันยายน 2541) แต่สำหรับในฝ่ายข่าวหลายสิบคน ที่ไม่ได้มีอุดมการณ์และการทุ่มเทในการทำงานข่าวเช่น สรรพสิริที่เป็นหัวหน้าฝ่ายข่าวแล้ว ก็ทำให้ค่าใช้จ่ายในการทำข่าวโทรทัศน์มียอดสูง โดยเฉพาะในส่วนค่าจ้าง เนื่องจากมีการทำงานนอกเวลามาก เพราะปริมาณข่าวออกทุกคืนชั่วโมง (ธรรมบุญ แสงรังษี, สัมภาษณ์, 22 กรกฎาคม 2541)ซึ่งนอกจากนี้ในการทำข่าวนั้นบางครั้งก็มีการเดินทางไปทำข่าวต่างประเทศด้วย

อย่างไรก็ตามในการยุติการทำงานของสรรพสิริที่บริษัท บางกอก เอ็นเทอร์เทนเมนท์ ในตำแหน่งหัวหน้าฝ่ายข่าวโทรทัศน์ นั้นแม้จะไม่มีสาเหตุจากการบริหารที่มีค่าใช้จ่ายสูงแค่ภวาทังเมื่อสรรพสิริ ไปแล้ว นายฉลวย พิรัชศรทัต หัวหน้าฝ่ายข่าวที่มาทำหน้าที่แทนก็ได้ยกเลิกการเสนอข่าวทุกช่วงเหลือเพียง 2 ช่วง เพื่อเป็นการลดรายจ่ายลง คงนันทน์กล่าวได้ว่า ราชการข่าวโทรทัศน์เมื่ออยู่ในระบบเอกชนแล้ว ความเป็นวิชาชีพอาจจะได้รับผลกระทบจากรูปแบบองค์กรเอกชนที่มีการแสวงหากำไร เนื่องจากงานข่าวโทรทัศน์ต้องลงทุนด้านเครื่องมือสูงในเบื้องต้น และยังมีรายจ่ายด้านเงินเดือนที่เป็นรายจ่ายต่อเนื่อง ซึ่งต้องใช้พนักงานจำนวนไม่น้อยในการออกไปทำข่าวในแต่ละวัน ในด้านรายได้จากการโฆษณาซึ่งในช่วงเวลาเสนอข่าวแล้ว สรรพสิริจะไม่ให้มีการขายโฆษณาเนื่องจากเห็นว่า จะมีผลต่อการออกไปทำข่าว ซึ่งอาจจะกระทบกับสปอนเซอร์โฆษณา ซึ่งก็ทำให้เห็นว่า ราชการข่าวมีแต่รายจ่าย

กล่าวได้ว่า รูปแบบของกิจการแบบเอกชนอาจจะเหมาะสมกับงานข่าวโทรทัศน์ในลักษณะของความคดองตัว เนื่องจากงานข่าวโทรทัศน์เป็นงานที่ต้องอาศัยความรวดเร็วในการตัดสินใจ ความรวดเร็วในการปฏิบัติงาน ซึ่งเหมาะสมกว่ารูปแบบของกิจการแบบราชการ แต่ข้อเสียคือรูปแบบองค์กรแบบเอกชน จะคำนึงถึงรายได้รายจ่าย ซึ่งงานข่าวโทรทัศน์ เป็นงานที่ต้องลงทุนสูง ทั้งอุปกรณ์และเครื่องมือที่มีพัฒนาการทันสมัยอยู่ตลอดเวลา และรายจ่ายประจำอันเกิดจากเงินเดือน ค่าล่วงเวลา และการไปทำข่าวในที่ห่างไกล

2.3 การทำงานเป็นผู้จัดการบริษัทไทยโทรทัศน์ ในฐานะองค์กรสื่อสารมวลชนของรัฐระหว่างปี พ.ศ.2518-พ.ศ.2519

ในช่วงที่ 3 ของการทำงานข่าวโทรทัศน์ ซึ่งเป็นช่วงสุดท้ายของการทำงานข่าวโทรทัศน์ สรรพศิริได้กลับมาทำงานในองค์กรสื่อสารมวลชนเดิม ที่คนเคยบุกเบิกงานข่าวโทรทัศน์ไว้ ตั้งแต่เริ่มก่อตั้งบริษัท สรรพศิริได้ถูกคัดเลือกให้เป็นผู้จัดการบริษัท ไทยโทรทัศน์ จำกัด เมื่อบริษัทมีอายุได้ 21 ปี การทำงานครั้งนี้สรรพศิริไม่ได้เป็นผู้บริหารด้านข่าวแต่เพียงอย่างเดียว แต่ต้องบริหารงานทั้งบริษัท ในฐานะผู้บริหารระดับสูงสุดขององค์กร แม้กระนั้น งานก็ไม่สามารถดำเนินการได้อย่างสะดวก ทั้งนี้จากองค์กรได้มีการเติบโตมาเป็นลำดับ ในเวลาเดียวกันก็ประสบปัญหาต่างๆ ไข่มามากขึ้นตามลำดับด้วย จากปัจจัยที่บริษัท ไทยโทรทัศน์ มีระบบองค์การแบบราชการและด้วยปัญหาต่างๆ

สรรพศิริยอมรับว่า ไม่สามารถเข้าไปแก้ปัญหาคำเนินการบริหาร ได้ทั้งหมดในทันที แต่ได้เริ่มเข้าไปสนใจในเรื่องของข่าว ซึ่งอาจจะเป็นความสนใจส่วนตัวด้วย ผู้วิจัยได้เห็นว่า การทำงานข่าวโทรทัศน์ในช่วงนี้ ถือเป็นโอกาสสำคัญที่สรรพศิริสามารถสร้างผลงานได้เป็นอย่างดี แต่อย่างไรก็ตามเนื่องจากบริบททางการเมืองของสังคมแห่งนั้น การมีอุดมคติทางวิชาชีพที่แน่วแน่ในการทำงานทำให้ประสบปัญหา ผลกระทบจากการเมือง ซึ่งในที่สุดไม่สามารถดำรงสถานภาพต่อไป ต้องถูกปลดออกไปในที่สุด ผู้วิจัยได้แบ่งการวิเคราะห์เป็น 2 ส่วนตามลักษณะการปฏิสัมพันธ์ระหว่างสรรพศิริกับบริษัท ไทยโทรทัศน์

2.3.1 การใช้วิชาชีพสื่อสารมวลชน พัฒนางานข่าวโทรทัศน์ของบริษัท ไทยโทรทัศน์

2.3.2 ผลกระทบจากการเมืองต่อผู้บริหารสื่อ

2.3.1 การใช้วิชาชีพสื่อสารมวลชน พัฒนางานข่าวโทรทัศน์ของบริษัท ไทยโทรทัศน์

สรรพศิริได้เข้าไปเป็นผู้จัดการบริษัท ไทยโทรทัศน์ จำกัด ในขณะที่คนทั่วไปขนานนามองค์กรแห่งนี้ว่า เป็น “แคนนอนชยา” มีปัญหาด้านการบริหารงานหลายด้าน ในส่วนของข่าวโทรทัศน์นั้น ก่อนสรรพศิริเข้ามาบริหาร มีการเสนอข่าวตามหมายกำหนดการเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งจะเป็นงานพิธีการคั่งที่ชัชยะ วรพันธ์อดีตช่างภาพบริษัท ไทยโทรทัศน์ได้เรียกว่า “เข้าพบ เปิด ปิด ตรวจเยี่ยม รับมอบ” ข่าวส่วนใหญ่เป็นข่าวธรรมดา”(ชัชยะ วรพันธ์, สัมภาษณ์, 28 ตุลาคม 2541)

งานด้านข่าวโทรทัศน์ถูกรื้อฟื้นให้มีชีวิตชีวาขึ้น โดยเน้นความรวดเร็วฉับไว พร้อมกับคำขวัญที่สรรพศิริให้ไว้ว่า “ข่าวล้ามาทันที” สำหรับข่าววิทยุ ท.ท.ท.และ “ข่าวล้ามาเร็ว” สำหรับข่าวโทรทัศน์ของ ช่อง 9 เชื่อมโยงการทำงานระหว่างวิทยุกับโทรทัศน์ โดยอาศัยการเป็นผู้บริหารสูงสุด นอกจากนี้สรรพศิริยังนำระบบการเสนอข่าวหลายช่วง ที่เคยใช้ในระหว่างที่ทำงานข่าวที่สถานีโทรทัศน์ช่อง 3 กลับมาใช้ในช่อง 9 ในส่วนของการเสนอข่าวนั้น สรรพศิริได้ให้อิสระกับหัวหน้าฝ่าย เช่นเดียวกับฝ่ายอื่นที่สรรพศิริก็กระจ่ายงานและกระจายอำนาจด้วย ซึ่งในระยะนี้ฝ่ายข่าวโทรทัศน์ของบริษัท ไทยโทรทัศน์ มีการแบ่งแผนกข่าวตามสายงานข่าวต่างๆ เช่น ข่าวการเมือง ข่าวเศรษฐกิจ เป็นต้น

ในระยะนี้จะเห็นได้ว่า สรรพศิริได้รับประสบการณ์จากการทำงานในระบบราชการเมื่อครั้งเริ่มต้นบริษัท ไทยโทรทัศน์ และประสานกับการทำงานแบบเอกชนในระยะที่ทำงานในสถานีโทรทัศน์ช่อง 3 สรรพศิริได้พยายามปรับองค์กรที่คนบริหาร ด้วยการใช้อัตติชนขององค์การแบบราชการและพัฒนาปรับเปลี่ยน ข้อค้อยของระบบราชการให้กับงานข่าว ซึ่งหากพิจารณาตามทฤษฎีการวิเคราะห์บุคคลกรผู้ทำการสื่อสารในบริบทขององค์กรต่อมวลชนจะเห็นว่า สรรพศิริได้ใช้ความเป็นนักวิชาชีพสื่อสารมวลชน ปรับองค์กรให้ไปในลักษณะขององค์กรที่มากขึ้น จากลักษณะการบริหารงานดังกล่าว จะเห็นได้ว่า สรรพศิริได้พัฒนาองค์การราชการ โดยลดความเป็นราชการให้น้อยลง ด้วยการกระจายอำนาจและให้อิสระแก่บุคคลระดับต่าง นอกจากนี้สรรพศิริใช้จุดเด่นขององค์การแบบราชการ ในลักษณะมีการแบ่งงานกันทำ และพยายามลดข้อค้อยขององค์การในระบบราชการ ซึ่งมักจะมีขั้นตอนที่ยุ่งยาก ความล่าช้า(red tape)

นอกจากนี้ยังมีจุดอ่อนที่ขัดกับลักษณะงานข่าว ที่ต้องมีการริเริ่มมีการพัฒนาตลอดเวลาตามที่สมยศ นาวิกานและสุตติ รุมาคม(2520)ได้ระบุข้อเสียขององค์การระบบราชการว่า เมื่อต้องเผชิญกับแรงผลักดันใหม่ๆ เช่น การคิดค้นสิ่งใหม่ๆ องค์การแบบราชการจะมีทักษะต่อสิ่งเหล่านี้ ในลักษณะที่เป็นสิ่งก่อให้เกิดความยุ่งเหยิง องค์การที่มีลักษณะตายตัวหรือไม่ยืดหยุ่นนั้น จะเห็นว่าความคิดค้นสิ่งใหม่ๆ เป็นสิ่งที่ไม่จำเป็น แต่สำหรับสรรพศิริแล้ว การริเริ่มสิ่งใหม่ทำให้เกิดประสิทธิภาพในการทำข่าวมากขึ้น เช่น แผนกข่าวที่เรียกว่า “ข่าวล้ามาเร็ว” และ “ข่าวล้ามาทันที” เป็นต้น

หากพิจารณาตามทฤษฎีการวิเคราะห์บุคคลกรผู้ทำการสื่อสารในบริบทขององค์กรต่อมวลชนแล้ว โรสทีน(Rosten, 1973) ได้ศึกษาว่า การสร้างประเพณี ขององค์การ (tradition) ซึ่งหมายถึงการสร้างระเบียบแบบแผนที่แน่นอนในการทำงานขององค์กร เช่น การเสนอความคิดเห็น ได้อย่างเท่าเทียมกันในการประชุม จะเป็นกลไกที่ลดความขัดแย้งใน

การบริหารบุคลากรขององค์กรสื่อ บรรพสตรีก็เช่นกันที่ได้แสดงออกด้วยการให้อำนาจอย่างอิสระ สำหรับหัวหน้าฝ่ายต่างๆ นอกจากนี้ บรรพสตรียังเปิดโอกาสให้พนักงานบริษัททุกคนมีสิทธิ ที่จะให้ข่าวแก่สื่อมวลชนได้ โดยมีขอบเขตเฉพาะ หน้าที่ที่ตนรับผิดชอบ”
 (“บรรพสตรีอินชันทน์ไม่รวบอำนาจคนเดียว” บ้านเมือง, 27 กุมภาพันธ์ 2518)

เมื่อพิจารณารูปแบบของกิจการของบริษัท ไทยโทรทัศน์ จำกัด ยังคงมีลักษณะรูปแบบของกิจการแบบราชการ จะเห็นว่า บรรพสตรีได้คำนึงถึงความสำเร็จของกิจการด้วยการแบ่งงานตามความถนัด การทำงานข่าวโทรทัศน์มีการแบ่งการรับผิดชอบออกเป็นสายข่าวต่างๆ โดยมีกฎเกณฑ์ เดียวกัน และสมาชิกในองค์กรจะต้องรับผิดชอบต่อภาระของตนเอง โดยผ่านการได้รับมอบหมายจากผู้บังคับบัญชา ตามที่แมกซ์ เวบเบอร์(Max Weber, 1947) ได้กล่าวไว้

ในส่วนของการสรรหาและคัดเลือกบุคคลมาทำงาน เช่น ในกรณีของการเลือกผู้ประกาศหรือผู้สื่อข่าว นั้น บรรพสตรีจะเป็นผู้คัดเลือก และจะมีพนักงานรุ่นที่เป็นคนคอยฝึก ซึ่งเป็นไปตามรูปแบบของกิจการแบบราชการ ที่คำนึงถึงบุคลากรในองค์กรในแง่ลักษณะวิชาชีพ (professional qualities) มีการคัดเลือกและความสามารถจะได้มาจากการฝึกอบรม

ในส่วนของการพิจารณาคุณลักษณะของบุคลากรในองค์กรผู้ผลิตสื่อ ตามที่ซัดสัน(Schudson, 1978) ได้กล่าวว่า การทำงานด้านสื่อ มีมิติเป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ประกอบกัน ความสามารถของผู้ที่ทำงานด้านสื่อ ควรจะประกอบด้วย รู้จักวิธีเรียกร้องความสนใจของสาธารณะได้ รู้จักรสนิยมของสาธารณะในแต่ละช่วงเวลา และแต่ละสถานที่ เข้าใจในเรื่องการสื่อสาร เข้าใจระบบธุรกิจสื่อมวลชน และมีความสามารถที่จะทำให้คนเป็นที่ชื่นชอบและรักใคร่ได้

กล่าวได้ว่า บรรพสตรีได้แสดงออกตามคุณลักษณะนี้ในหลายด้าน ไม่ว่าจะก่อนเข้ารับตำแหน่งผู้จัดการบริษัท จากการที่บรรพสตรีได้ชื่อว่า เป็นผู้บุกเบิกงานหลายด้าน ทั้งด้านข่าวและโฆษณา ในขณะที่บริษัท ไทยโทรทัศน์ จำกัด ในระยะนั้นประสบปัญหาหลายด้าน และยังคงบรรยากาศที่เรียกว่า “แดนสนธยา” บรรพสตรีก็ได้ประกาศก่อนเข้าทำงานว่าจะเน้นเรื่องการเสนอข่าว ความเป็นอิสระในการเสนอข่าว โดยคำนึงถึงประโยชน์ของส่วนรวม ส่วนข้อวิตกของพนักงานบริษัทที่จะถูกปลดออก บรรพสตรีก็ได้ประกาศต่อพนักงานว่าจะไม่มีการเลิกจ้างงาน นอกจากนี้บรรพสตรีได้ปรับปรุงงานข่าวจนเป็นที่สนใจของประชาชน(เพชร พนมทวน, 2518: 8) และบรรพสตรียังได้แสดงความเป็นกันเองกับพนักงาน และตั้งคณะ ไทยช่วยไทย เพื่อช่วยเหลือทหารที่ไปรบในแนวหน้า

แม้สรรพศิริจะไม่ได้เรียนรู้หรือผ่านประสบการณ์ทางด้านการบริหารองค์กรมาก่อน แต่ได้อาศัยบุคลิกภาพความเป็นนักสื่อสารมวลชน ในการบริหารงาน ถึงแม้ไม่สามารถกล่าวได้ว่า จะประสบความสำเร็จในการบริหารงาน แต่ก็ได้สร้างศรัทธาต่อประชาชนทำให้เห็นได้ว่า บริษัท ไทยโทรทัศน์ จำกัด ได้ทำหน้าที่องค์กรสื่อสารมวลชนอย่างสมบูรณ์ ไม่ได้เป็นเครื่องมือของฝ่ายหนึ่งฝ่ายใด โดยเฉพาะจากกรณี เหตุการณ์ 6 ตุลาคม 2519 แม้สรรพศิริจะต้องพ้นจากตำแหน่งผู้จัดการบริษัทจากการตัดสินใจที่จะเสนอข่าวนี้โดยตรง ไปตรงมาและเป็นกลาง

2.3.2 ผลกระทบจากการเมืองต่อผู้บริหารสื่อ

ในระยะแรกของการรับตำแหน่งผู้จัดการบริษัท ไทยโทรทัศน์ นั้นความขัดแย้งทางด้านการเมืองต่อสรรพศิริยังไม่เกิดขึ้น แต่หลังจากการพัฒนาด้านการทำข่าวเริ่มเข้ารูปเข้ารอย ความเป็นนักสื่อสารมวลชนที่มีอุดมการณ์ในการเสนอข่าว โดยเฉพาะการเสนอข่าวอย่างเป็นกลาง ทำให้สรรพศิริขัดแย้งกับทางการเมือง โดยเฉพาะกลุ่มอำนาจเก่าที่ยังสนับสนุนจอมพลถนอม กิตติขจร อดีตนาอกรัฐมนตรีในระบอบเผด็จการ ที่ถูกโค่นอำนาจลงหลังเหตุการณ์ 14 ตุลาคม พ.ศ.2516

ในขณะที่สรรพศิริเข้ารับตำแหน่งผู้จัดการบริษัท ไทยโทรทัศน์ ในปี 2518 ซึ่งส่วนหนึ่งเกิดจากเงื่อนไขที่ว่า มีพระราชบัญญัติห้ามข้าราชการดำรงตำแหน่งในองค์กรรัฐวิสาหกิจ ซึ่งแม้ว่าโดยรวมแล้ว บริษัท ไทยโทรทัศน์ จำกัดจะยังคงอยู่ภายใต้การควบคุมอย่างใกล้ชิดของรัฐบาล ผ่านทางกรมประชาสัมพันธ์ โดยเฉพาะตำแหน่งประธานกรรมการบริษัท จะมาจากอธิบดีกรมประชาสัมพันธ์ ในฐานะผู้ถือหุ้นใหญ่ของบริษัท แต่ในทางบริหาร นับเป็นครั้งแรกที่ได้นำบุคคลภายนอกเข้ามาบริหารงาน ดังนั้นการทำงานของสรรพศิริ จึงไม่สามารถปลอดจากการควบคุมจากรัฐบาล

ท่ามกลางภาวะผันผวนทางการเมือง ภายหลังเหตุการณ์ 14 ตุลาคม 2516 รัฐบาลระบอบเผด็จการต่อเค้าล้มสลาย แต่การต่อสู้ทางการเมืองระหว่างสองฝ่ายคือฝ่ายอำนาจเก่า และฝ่ายประชาธิปไตยยังคงดำเนินต่อไป สรรพศิริ ได้เป็นผู้บริหารรัฐวิสาหกิจสื่อสารมวลชน ในปลายปี 2518 ซึ่งขณะนั้นกำลังมีความผันผวนทางการเมือง รัฐบาลของ ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช ขาดเสถียรภาพ และมีการสุบสภา เพื่อเตรียมการเลือกตั้ง จากการเสนอข่าวของช่อง 9 สัมภาษณ์ นายไขแสง ตุ๊กไส นักการเมืองที่ถูกมองว่ามีการกระทำการเป็นสังคมนิยมคอมมิวนิสต์ ก่อน

การเลือกตั้ง สรรพสิริได้ถูกพลตรีประกอบ จารุมณี อธิบดีกรมประชาสัมพันธ์ ในฐานะประธาน บริษัท ไทยโทรทัศน์ตั้งคณะกรรมการสอบสวนว่า มีการกระทำผิดใ้คอมมิวนิสต์ ซึ่งนับเป็นข้อหาร้ายแรงในขณะนั้น แต่เนื่องจากไม่มีมูล สรรพสิริสามารถรอดพ้นมาได้ แต่สรรพสิริก็เริ่มรู้สึกคับขัน แต่ยังคงทำหน้าที่สื่อมวลชนในการเสนอข่าวอย่างเป็นทางการต่อไป

ในระหว่างต้นเดือนกุมภาพันธ์ 2519 นั้น สรรพสิริได้ตรวจรายการสนทนาประชาธิปไตย ซึ่งมีนายสุจิต ศิริวรรณ เป็นผู้ดำเนินรายการ เนื่องจากเห็นว่า รายการนี้ไม่ได้วางตัวเป็นกลาง ซึ่งก็ทำให้สรรพสิริได้รับเสียงคัดค้านคำทอ มีการส่งบัตรสนเท่ห์โจมตี ซึ่งสรรพสิริเริ่มรู้สึกว่า อยู่ในสถานการณ์ที่ไม่มั่นคง ดังที่สรรพสิริกล่าวไว้ว่า “ผมก็รู้สึกเลยว่า อาการซึ่งเรากำลังไปไม่ได้มานานแล้ว” (สรรพสิริ วิรชศิริ, ตัมภาษณ์, 23 ธันวาคม 2540)

กลุ่มอำนาจเก่าซึ่งยังคงมีการเคลื่อนไหว และยังทรงอิทธิพลอยู่ในสื่อมวลชน วิทยุกระจายเสียงและหนังสือพิมพ์บางฉบับ โดยมีพันเอกอุทรา สนิทวงศ์ ณ อรุณฯ สถานีวิทยุสถานเกาะแห่งชมรมวิทยุเสรี นายประสาน มีเพ็ญศาสตร์ แห่งหนังสือพิมพ์ดาวสยาม และนายมานะ แพ้วพันธ์ แห่งหนังสือพิมพ์บ้านเมือง เป็นแกน ในขณะที่นายอาคม มกรานนท์ อดีตโฆษกคณะปฏิวัติ และอดีตผู้อำนวยการสถานีวิทยุ ท.ท.ท. ซึ่งถูกสรรพสิริ ในฐานะผู้บังคับบัญชา ถูกสั่งพักงานและตั้งกรรมการสอบสวน ในข้อหาทำผิดระเบียบบริษัท ไปเป็นผู้ดำเนินรายการเกมโชว์ในสถานีโทรทัศน์ ช่อง 7 และมีข้อสงสัยเรื่องการทุจริต ได้ร่วมกันโจมตีการทำงานของสรรพสิริในตำแหน่งผู้จัดการบริษัท ไทยโทรทัศน์ในหลายประเด็น และมีการร้องเรียนไปยังนายรักศักดิ์ วัฒนพานิช อธิบดีกรมประชาสัมพันธ์ ในฐานะประธานบริษัท ฯ แต่ไม่สามารถดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใดกับสรรพสิริ เนื่องจากไม่มีมูลความจริง

นับตั้งแต่ต้นปี 2519 เป็นต้นมา ความขัดแย้งทวีความรุนแรงขึ้น โดยลำดับ จนกระทั่งถึงจุดแตกยอด จากผลพวงของเหตุการณ์ 6 ตุลาคม 2519 เมื่อจอมพลถนอม กิตติขจร บวชเป็นพระและจอมพลประกาศ จารุเสถียร หลบเข้ามาในประเทศไทย การรายงานข่าวเหตุการณ์นักศึกษา รวมตัวประท้วงในมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ด้วยความเป็นจริง ได้ถูกโจมตีอย่างรุนแรงจากสถานีวิทยุสถานเกาะ และหนังสือพิมพ์บางฉบับที่กำลังบิดเบือนเหตุการณ์ จนในที่สุดคณะปฏิรูปการปกครอง นำโดยพลเรือเอกสัจจ ชดออยู่ เข้ากุมอำนาจในการบริหารประเทศและได้ประกาศปลดสรรพสิริออกจากตำแหน่งทันที

ดังนั้น ไม่สามารถกล่าวได้ว่า การเป็นผู้บริหารสูงสุด จะทำให้สรรพสิริสามารถบริหารงานข่าวได้อย่างอิสระ เพราะสรรพสิริจะต้องเข้าไปแก้ปัญหาหมักหมมต่างๆ โดยเฉพาะข้อสงสัย

ในเรื่องความไม่สุจริตต่างๆ รวมทั้งยังต้องตกเป็นเป้าโจมตีจากกลุ่มอำนาจที่สูญเสียผลประโยชน์ การเลือกซื้อที่ดินอสังหาริมทรัพย์ของสื่อสารมวลชนในการรายงานข่าวเหตุการณ์ต่างๆ ไม่อาจจะทำได้โดยไม่ประสบอุปสรรค หากบ้านเมืองยังไม่มีระบอบประชาธิปไตยแท้จริง ดังนั้นสื่อสารมวลชน โดยเฉพาะที่เป็นของรัฐ ไม่อาจทำหน้าที่สื่อสารมวลชนที่ดี สนองต่อคนส่วนใหญ่ที่เป็นเจ้าของประเทศในความหมายของคำว่า “รัฐ” หากแต่ต้องสนองความต้องการของรัฐ ที่เป็น “รัฐบาล”

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย